

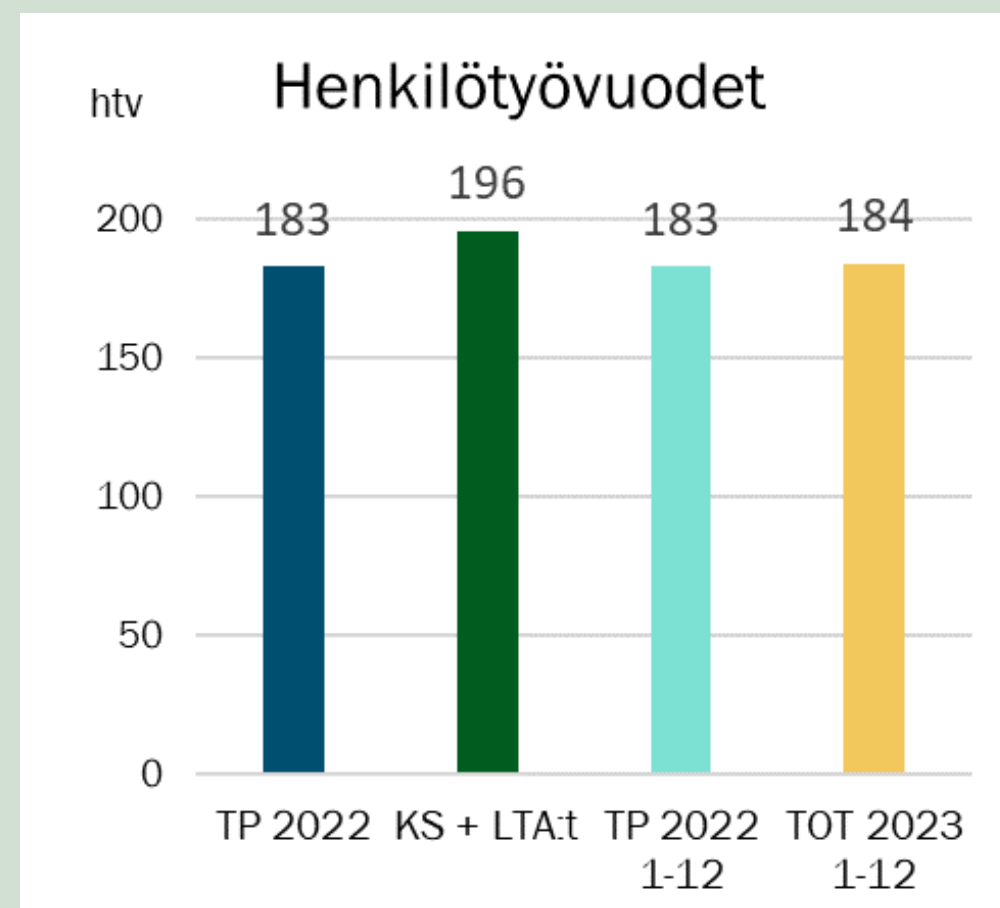
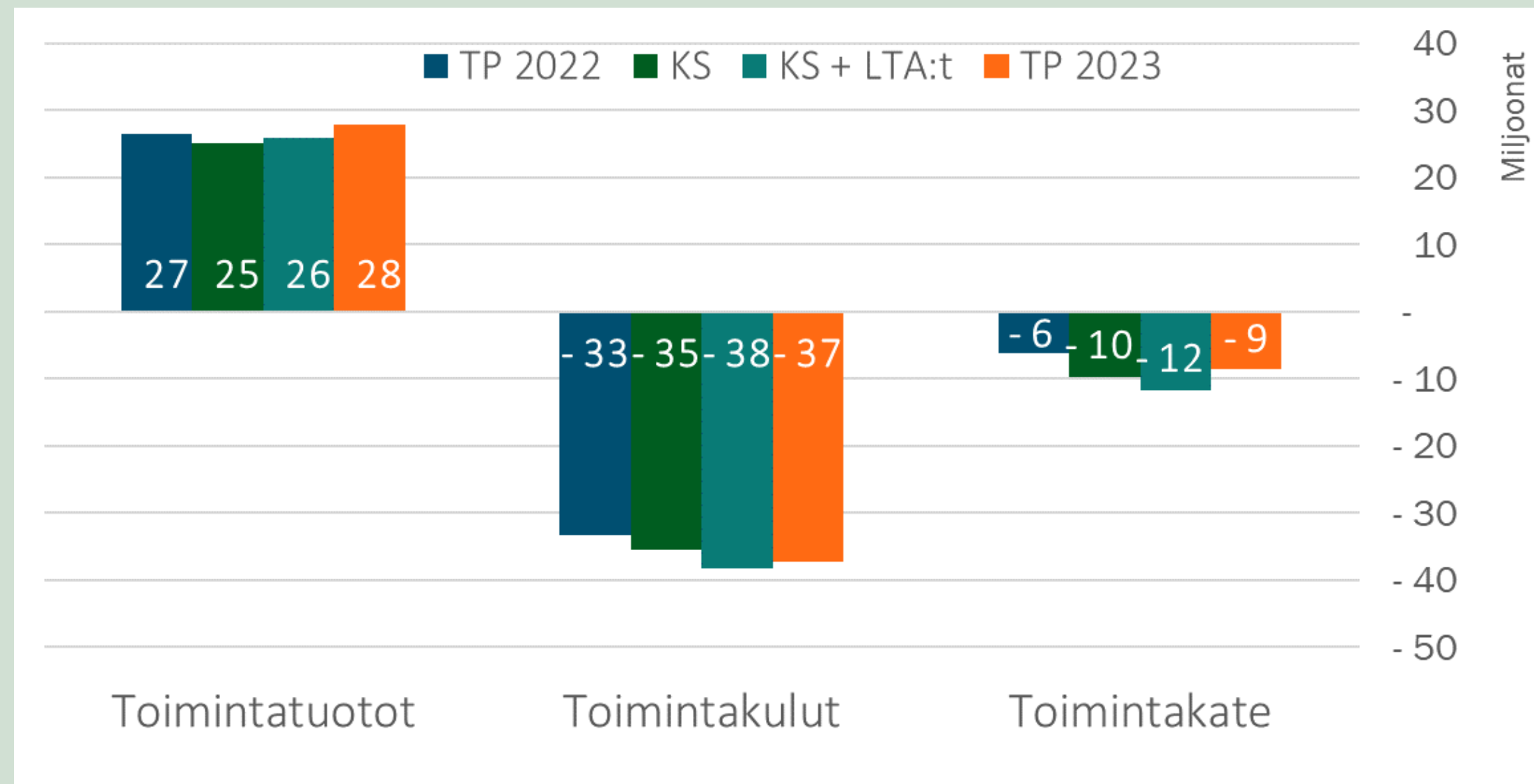
Kaupunki- ympäristön palvelualue

Seurantaraportti
tammi-joulukuu 2023

Kaupunkiympäristölautakunta
20.3.2024

Palvelualuejohtajan katsaus

INVESTOINTIMENOT

TOTEUMA-ASTE 31.12.

KIINTEÄ OMAISUUS

74,8 %

JULKINEN

KÄYTTÖOMAISUUS

103,0 %

- Pippon alueen II-vaiheen esirakentaminen saatettu loppuun aikataulun mukaisesti.
- Kaupunginvaltuusto on päättänyt Lahden kaupunkiseutusuunnitelman hyväksymisestä 02.10.2023 § 94.
- MAL-sopimusneuvottelut valtion kanssa ovat alkaneet syyskuussa.
- Valmistuneiden asuntojen määrä laski 551 asuntoon vuoden 2022 valmistuneesta 1112 asunnosta. Vuonna 2023 myönnettiin rakennuslupia 274 asunnolle. Asuntorakentamisen volyymi on täten edelleen laskussa markkinoiden epävarmuuden takia.
- Vaikean talven sekä indeksikorotusten takia kunnossapidon kustannukset nousivat. Valtuuston 2.10.2023 hyväksymässä lisätalousarviossa kunnossapidon määrärahaa lisättiin +3,1 milj. euroa.
- Julkisen käyttöomaisuuden investointimenoja lisättiin valtuuston 2.10.2023 hyväksymässä lisätalousarviossa +9,7 milj. euroa johtuen Ranta-Kartanon velvoiteautopaikkojen ostamiseen varatun määrärahan siirtämisestä investointeihin, VT12 Lahden eteläisen kehätien vuosirahoituksen tarkentumisesta, Pippon tontin esirakentamisen kustannuksista ja yleisten alueiden valaistusverkon ostamisesta.

Valtuuston 12.6.2023 ja 2.10.2023 hyväksymät lisätalousarviot on huomioitu KS+LTA:t -sarakkeessa ja poikkeamat esitetään siihen nähden.

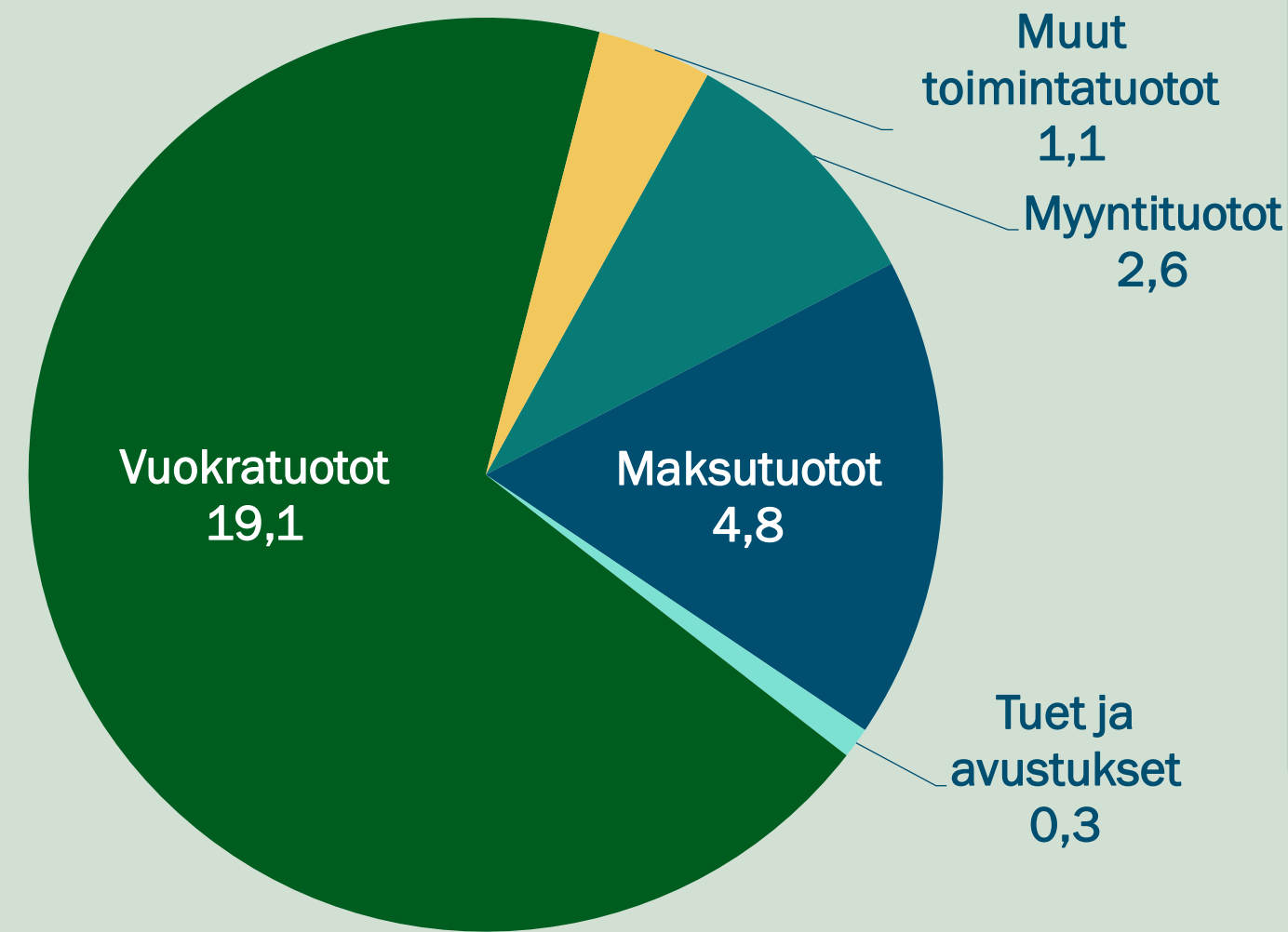
Talouden ennuste ja poikkeamat

TOIMINTATUOTOT

TP 2023

27,94

milj. euroa
(2022: 26,50)

Kaupunkiympäristölautakunnan alaisten vastualueiden toimintatuottojen toteuma on +2,0 milj. talousarviota suurempi. Vuokratuotot ylittivät talousarvion. Toimintatuottojen toteuma on 27,94 milj.

Toimintakulut alittivat talousarvion -1,0 milj. Toimintakulujen toteuma on 37,47 milj.

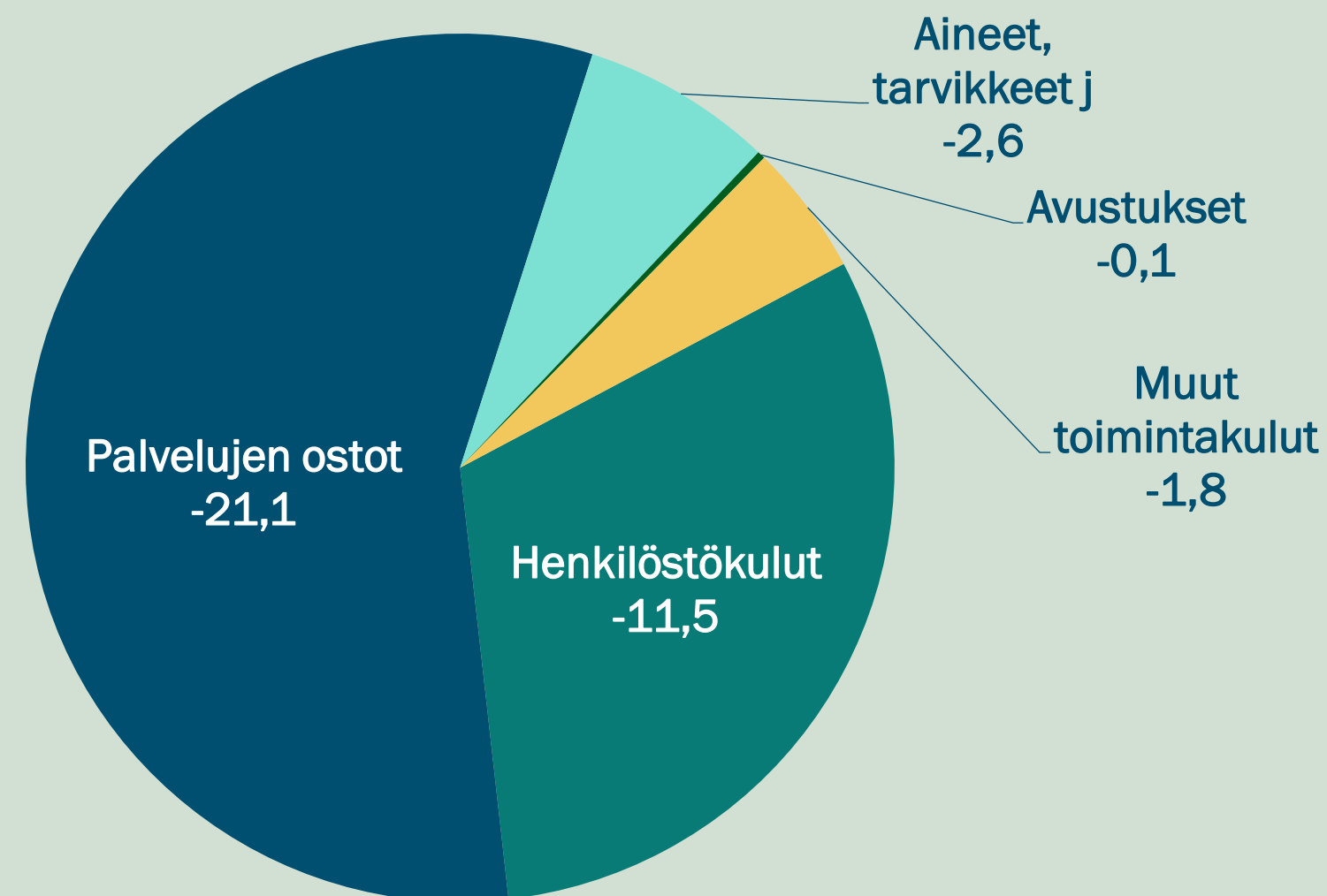
Valtuuston 12.6.2023 ja 2.10.2023 hyväksymät lisätalousarviot on huomioitu KS+LTA:t -sarakkeessa ja poikkeamat esitetään siihen nähden.

TOIMINTAKULUT

TP 2023

37,16

milj. euroa
(2022: 33,32)

TOIMINTATUOTOT
POIKKEAMA

+2,0

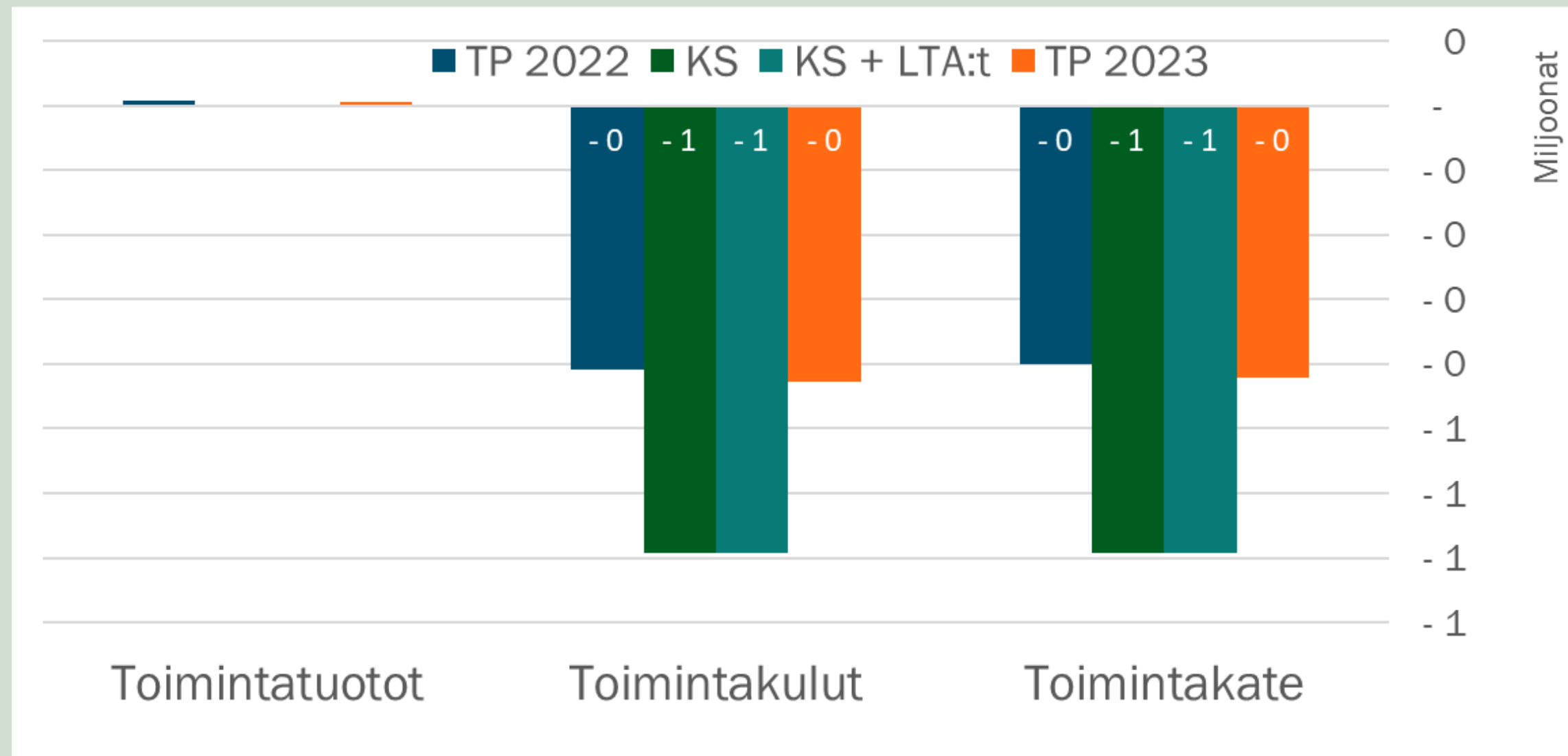
milj. euroa

TOIMINTAKULUT
POIKKEAMA

-1,0

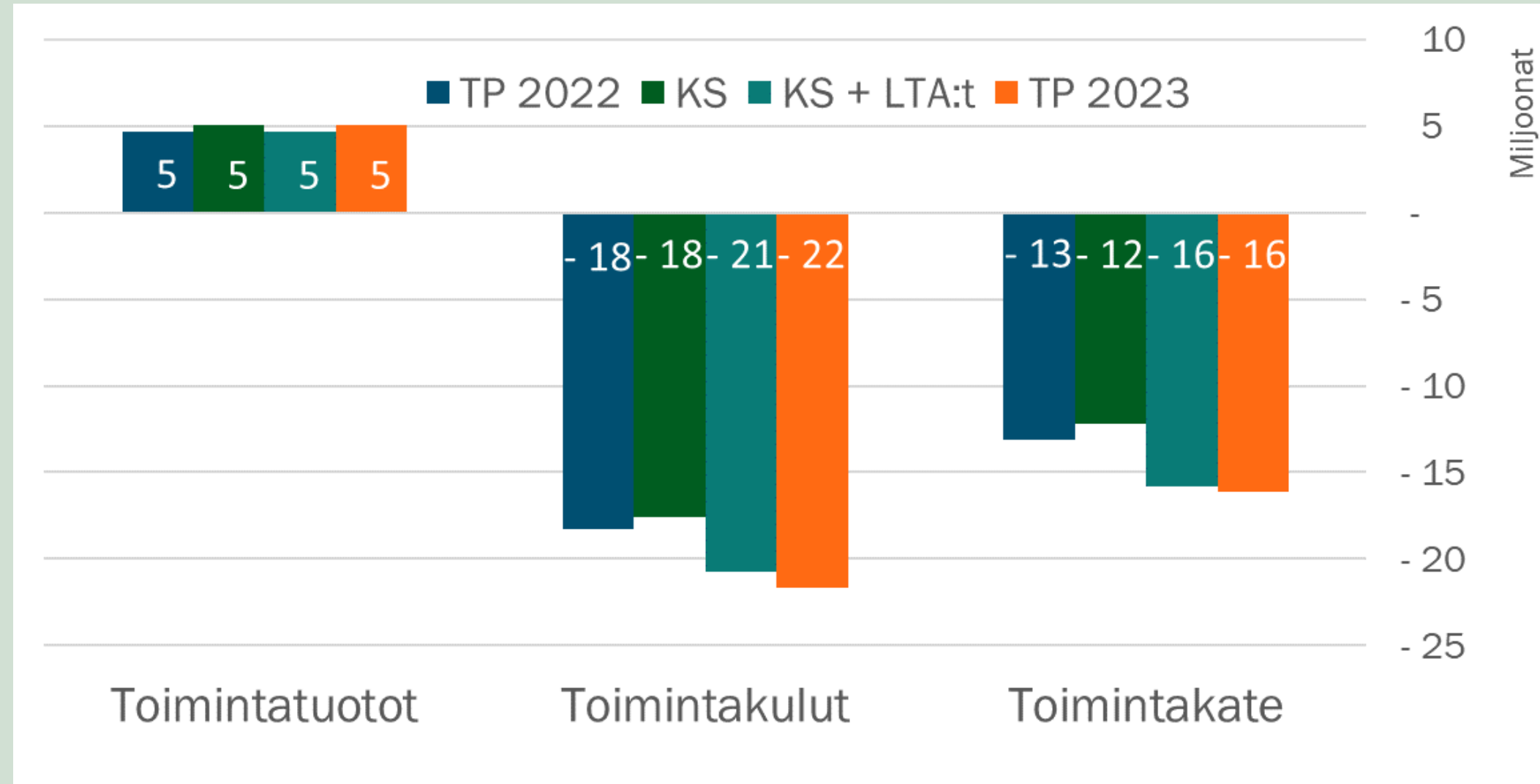
milj. euroa

Palvelualueen yhteiset

- BWT:n tilahanke keskeytettiin vuokranantajan epävarmuudesta johtuvista syistä. KYMP muuttaa korvaaviin tiloihin nykyisen huoneenvuokrasopimuksen päätyttyä syksyllä 2025. KYMP siirtyi nykyisessä toimintaympäristössä joustaviin tilaratkaisuihin 1.11. lähtien, jolloin pääosin luovuttiin nimetyistä työpisteistä.

Kaupunkitekniiikan vastuualue

- Vaikean talven sekä indeksikorotusten takia kunnossapidon kustannukset nousivat. Valtuuston 2.10.2023 hyväksymässä lisätalousarviossa kunnossapidon määrärahaa lisättiin +3,1 milj. euroa. Keväällä syntynyttä ylitysriskiä ei ole kyetty pienentämään kesän-alkusyksyn aikana.
- Julkisen käyttöomaisuuden investointimenoja lisättiin valtuuston 2.10.2023 hyväksymässä lisätalousarviossa +9,7 milj. euroa johtuen Ranta-Kartanon velvoiteautopaikkojen ostamiseen varatun määrärahan siirtämisestä investointeihin, VT12 Lahden eteläisen kehätien vuosirahoituksen tarkentumisesta, Pippon tontin esirakentamisen kustannuksista ja yleisten alueiden valaistusverkon ostamisesta.

KUNNOSSAPIDON
ePALAUTTEET Q1-Q4

5 534 kpl

(vähennystä -22: 2 577 kpl)

INVESTOINTIOHJELMAN
TOTEUTUMISASTE

+1,36 milj. euroa

(+=ylitys)

YLEISTEN ALUEIDEN
LUVAT

1080 kpl

(2022: 853 kpl, lisäystä 227 kpl)

MANKELIEN
KÄYTTÖASTE

Kausi 2023: 2,83

Kausi 2022: 2,11

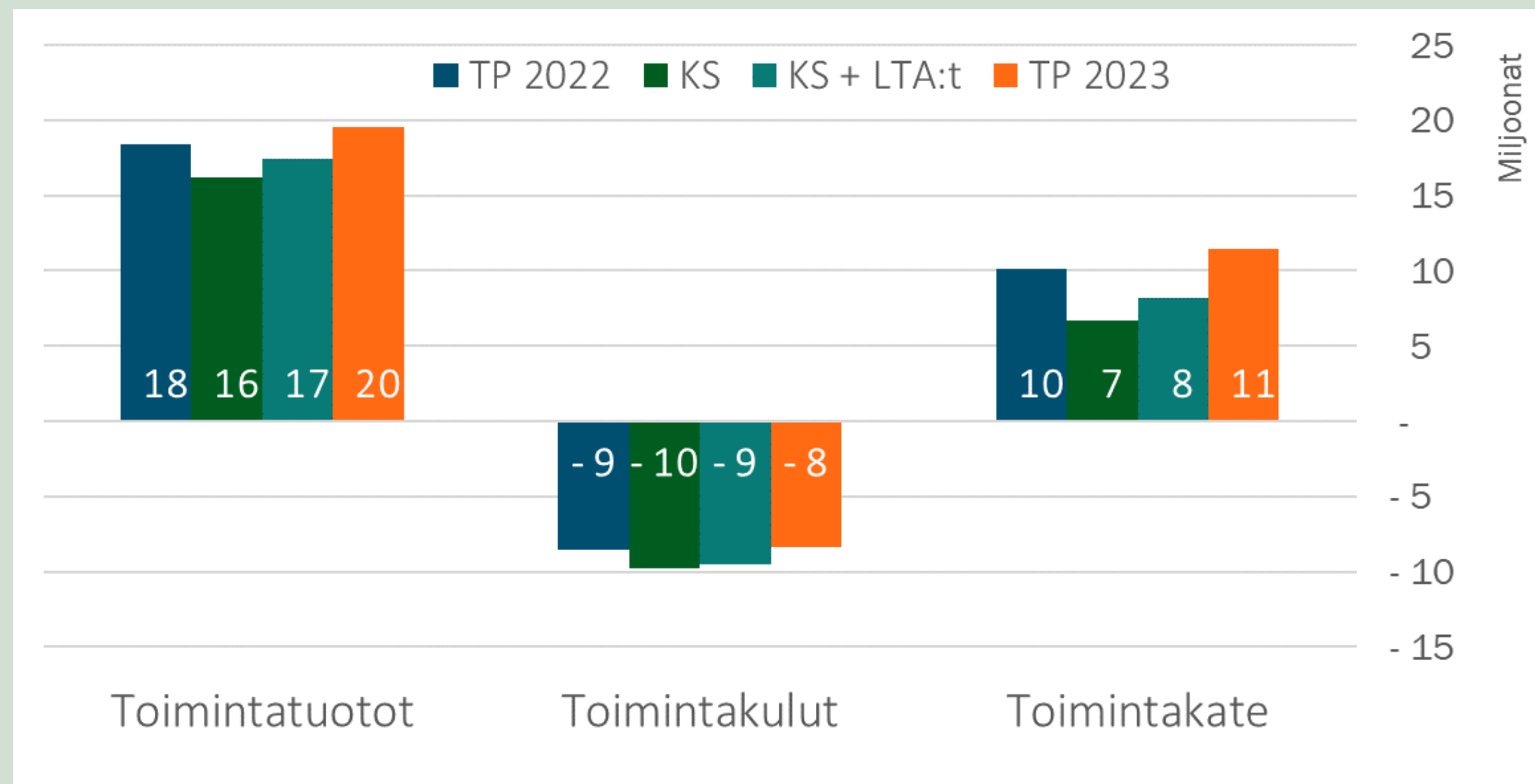
(Tavoite 4,0 ajoja/pv)

Kaupunkitekniiikan vastuualue

- Kunnossapitoon saapuneet ePalautteet tammi-joulukuu 5 534 kpl (v. 2022: 8 111 kpl; muutos: -32 %), joista aluerakoihin liittyviä palautteita 4 859 kpl (v. 2022: 7 091 kpl; muutos -32 %).
Suurimmat palautemäärien muutokset vuoteen 2022 verrattuna olivat helmi-, elo- ja lokakuun palautemäärissä (helmikuu: -85 %; elokuu: +56 % ja lokakuu +56 %).
- Pitkäaikaiset pysäköintiluvat (Laaksokatu, Kauppakatu ja satama): 690 asiakasta / 16 706,10 euroa.
- Kadunvarsipysäköintitulot: 1 334 231 asiakasta / 1 890 725,71 euroa
- Yleisten alueiden lupia yhteensä 1080 kpl (2022: 853 kpl) jakaantuen kaivulupiin 291 kpl (2022: 324kpl) ja muihin lupiin (tapahtumat, rakennustyömaat, siirtolavat jne) 698 kpl (2022: 529kpl),
- Pysäköinnin valvonnan tapahtumia 13 675 kpl (2022: 15 907 kpl)

- Viheromaisuuden tieto rekisterissä on 90 % ja tarkennettuna kasvillisuuden osalta 65 %.
Katuosat rekisterissä 100 %, joskin alueilla on päivitysvelkaa
Varusteet 60 %, vuonna 2024 tulossa liikennevalot sekä päivitetty liikennemerkkietieto
- RAMS-hoitoluokitukseen siirtymisen valmistelua keskustan ja Mukkulan kartanon hoitoalueilla, urakat lähtee kilpailutukseen syksyllä 2024.
Vanhan Lahden kiinteistön hoidossa olevia alueita viedään rekisteriin vuonna 2024.
Liikennevalorekisterin käyttöönotto vuoden 2024 aikana.
Liikennemerkkirekisterin päivitys alkaa keväällä 2024.
Ulkovaloverkon aineisto nähtäville Locus Cloudiin vuoden 2024 aikana.
- Tavoite: Liikennevalojen joukkoliikenne-etuus Vesijärvenkatu & Uudenmaankatu (yhteensä 4 risteystä) toiminnassa 11/23. Tilanne: 10/2023 etuuspalvelu kytkettiin kahteen Vesijärvenkadun risteykseen ja palvelu on käytössä.
Tavoitteessa olleet kaksi Uudenmaankadun risteystä kytketään etuuspalveluun vasta v 2024, koska vuodelle -23 tulevia kuluja karsittiin.
- Pippon hankkeessa voimalinjan siirtourakka on vastaanotettu. Lahti Energia Oy jatkaa voimalinjatöiden edistämistä. Tontin maanrakennusurakassa välitavoitetta 30.9.2023 urakoitsija ei saavuttanut. Sopimuksen mukaiset sakot (kymmeniä tuhansia) on aktivoitu, kokonaisaikataulussa 31.12.2023 ei ole näköpiirissä ongelmia. Voimalinjaurakan lopullinen kokonaishinta lisä- ja muutostöiden ja kannustinten kanssa oli 4 132 914,59 euroa (alkuperäinen ennuste oli 4 607 599,50 euroa)

Kaupunkisuunnittelun vastuualue

TONTTIEN
LUOVUTUS
36 kpl

(Vuosiarvio: 70)

MAANVUOKRA-
SOPIMUKSET
5 265 kpl

(Tavoite: 5 250)

MAAN MYYNTI
16,42 ha

4,07 milj. euroa

MAAN OSTO

**173,9 ha (vettä 114,2 ha)
1,86 milj. euroa**

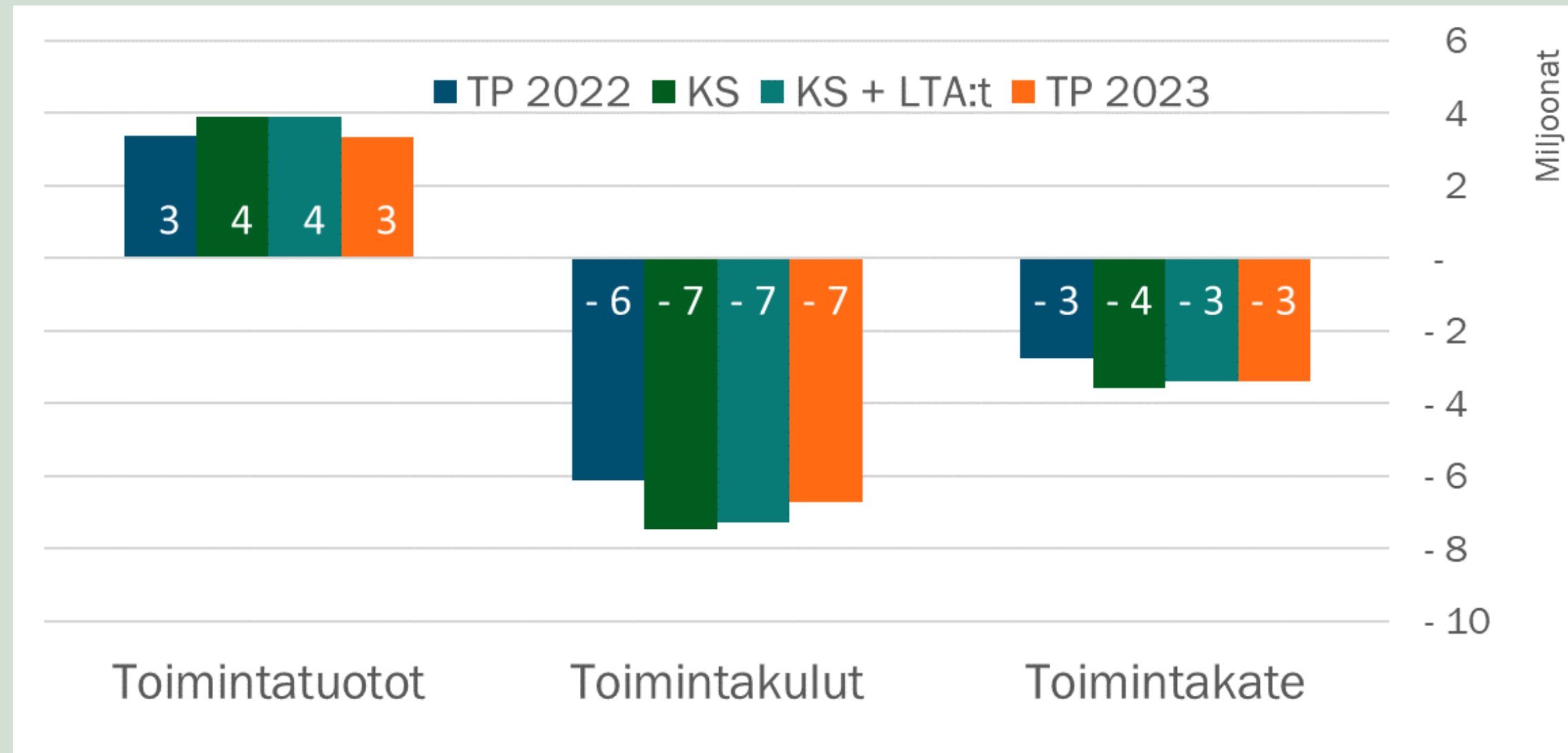
- Kaupunkiympäristölautakunta ja kaupunginhallitus hyväksyneet Asunto- ja maapoliittiset linjaukset. Valtuusto hyväksyi ohjelman 4.9.2023.
- Pippon Fazerin tontin esirakentamisen II-vaiheen urakka vastaanotettu 31.12.2023.
- Pippon laajennusalueen kaavarunko- ja asemakaavatyöt etenivät kaavaehdotus vaiheeseen. Nähtävillä olo päättyy helmikuussa 2024.
- Lahden suunnan käsittely etenee aikataulussa. Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi 14.6.2023 Lahden suunta -työn 2021–2025 luonnoksen asetettavaksi MRL 62 § mukaisesti nähtäville 26.6.-31.8.2023 väliseksi ajaksi.
- Ranta-Kartanon pysäköintitalo valmistui kesäkuussa 2023.
- Ranta-Kartanon asuinkorttelin 2154 korttelinluovutuskilpailu pidetty. Lopputuloksena ei saatu yhtään kilpailuohjelman mukaista esitystä. Neuvotellaan etenemisestä normaalilla varausmenettelyllä.
- Vuoden 2023 aikana luovutettiin uusia AO-tontteja 27 kpl, AR-tontteja 4 ja AK-tontteja 1 sekä yritystontteja 3. Lisäksi on myyty vuokrattuja AO tontteja 16 kpl, AR-tontteja 0 ja AK 1 kpl.

Kaupunkisuunnittelun vastuualue

- Vuoden 2023 aikana kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyssä on ollut 15 asemakaavaa. Muistutuksia saatiin 3 kaavasta 7 kappaletta. Kaavat sisälsivät uutta asumisen kerrosalaa 7.619 k-m² ja uusia elinkeinoelämän alueita 12,9 ha.
- Harjun-/Sairaalanmäen pysäköintilaitoksen asemakaavoittamisesta luovuttu. Siltapuiston pysäköintilaitoksen kunnostus suoritettu kesän 2023 aikana.
- Lahti pääsi mukaan ARA:n asumisneuvonnan viisivuotiseen projektiin, jonka turvin palkattiin projektin ajaksi kolmas asumisneuvoja. Projektin ajan ARAn piti korvata 80 % toiminnan kokonaiskustannuksista sisältäen henkilöstökulut. ARA laski kuitenkin avustusprosentin 45 vuodelle 2024. Hankkeen tavoitteena toiminnan vakiinnuttaminen ja lakisääteistäminen projektin aikana. Toimintaa koordinoidaan yhdessä Lahden Talojen/hankeryhmän kanssa. Lahden Talot osallistuu myös toiminnan kustannuksiin.
- Power-to-Gas (Ren-Gas Oy) laitoksen asemakaavamuutos (Koksikatu 8) laadittu ehdotusvaiheeseen. Kyla päätti 15.11.2023 kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta.
- Keskustavision 2040 vuorovaikutteinen prosessi on saatu tehollisesti käyntiin. Aloitusseminaarin paneelissa sekä asukas- ja sidosryhmätyöpajoissa on saatu poimittua vision tavoitteita. Tulosten analysointi on käynnissä seuraavaa työpajaa ja esittelyä varten.

- Lahden suunta 2021-2025 työ on siirtynyt aikataulun mukaisesti luonnosvaiheesta ehdotusvaiheeseen. Luonnos oli nähtävillä elokuun 2023 loppuun asti ja siitä saatiin 30 lausuntoa tai mielipidettä. Syksyn 2023 aikana valmistellaan saadun palautteen pohjalta ehdotus, joka tuodaan nähtäville asettamiskäsittelyyn alkuvuodesta 2024.
- Lahden kaupunkiseudun MAL sopimukseen 2021-2031 kuuluva Lahden kaupunkiseutusuunnitelman ehdotus on valmistunut ja hyväksytty kaikissa kunnissa. Lahden kaupunginvaltuusto on päättänyt Lahden kaupunkiseutusuunnitelman hyväksymisestä 02.10.2023 § 94.
- MAL sopimuskauden 2024-2027 valmistelu on käynnissä. MAL-neuvottelut valtion kanssa käynnistettiin 26.9.2023. Neuvottelu jatkuvat vuoden 2024 kevääseen.
- Lähiöohjelman toimintavuosi päättyi. Ohjelmarahoituksella toteutettu hankeaikana mm. Rakokiven alueella lukuisia kevyenliikenteenväylien saneerauksia, alikulkusiltojen saneerauksia taide-elementteineen. Mukkulan alueella korostunut vahva yhteisöllinen tekeminen. ARA on tulouttanut tuet ja loppuraportti on toimitettu. Loppuseminaari oli 11.8.2023.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualue

RAKENNUSLUVAT

850

(Vuositavoite: 1 000)

- Tammi-joulukuussa rakennusvalvonnassa on myönnetty pääosin rakennus- ja toimenpidelupia 850 kpl (vertailuluku 2022: 995). Luvat ovat sisältäneet 171 uutta rakennusta (338), joissa on ollut yhteensä 272 asuntoa (749). Vastaavasti uusia asuntoja on valmistunut 550 kpl (1129).
- Toiminta etenee suunnitellusti. Uusien lakien tuomien muutoksien valmistelu etenee yksiköissä. Rekrytoinnit ovat käynnissä. Uusi rakennusjärjestys on valmistelussa ja eläinlääkinnän muuttuneet päivystysjärjestelyt ovat käytössä.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualue

Rakennusvalvonta

- Tammi-joulukuussa rakennusvalvonnassa on myönnetty pääosin rakennus- ja toimenpidelupia 850 kpl (vertailuluku 2022: 995). Luvat ovat sisältäneet 171 uutta rakennusta (338), joissa on ollut yhteensä 272 asuntoa (749). Vastaavasti uusia asuntoja on valmistunut 550 kpl (1129).
- Rakentamislain edellyttämät uudet virat (4 kpl) on täytetty hakuvaiheessa.

Ympäristöpalvelut

- Ympäristö- ja maa-aineslupia valmisteltiin. Ympäristönsuojelun valvontaohjelmaan perustuvia määräaikaistarkastuksia tehtiin ympäristölupa- ja maa-ainekohteissa.
- Pippon alueelta syntyneiden louheiden ympäristöluvittamista ja valvontaa on tehty. Pippon moottoriurheilukeskuksen ympäristölupamääräyksiä on muutettu, mikä mahdollistaa radan aiempaa laajemman toiminnan. Renkomäen maa-aineluvat saivat lainvoiman, saman kohteen maisemoinnin valvonta alkoi.
- Ilmanlaatua seurattiin yhteistarkkailusopimuksen mukaisesti Lahdessa ja Hollolassa. Ilmanlaatu Lahden seudulla vuonna 2022 –raportti sekä Ulkoilman bentso(a)pyreenipitoisuudet Lahden seudulla vuonna 2022 ja alkuvuonna 2023 –raportit valmistuivat.
- Hallintopakkoa käytettiin eräissä siivousmääräyksissä tehosteena.
- Kesäkauden 2023 meluilmoitukseen liittyvä kokeilu saatiin valmiiksi.
- Meluntorjunnan toimenpideohjelman valmistelu eteni.

- Ympäristön tilan seuranta jatkettiin valvontaohjelman mukaisesti ja pohjavesitarkkailua yhteistarkkailuna. Saatiin hankerahoitus Lahden pohjaveden suojelusuunnitelman päivitystyöhön.
- Paimelanlahden automaattinen vedenlaatuasema uusittiin Vesijärvisäätiöltä saadulla rahoituksella.
- Luontokoulu Kaisla tarjosi ohjelmia peruskoululaisille. Ohjauksessa oli kaksi luonto-ohjaajaopiskelijaa ja kolme kesäharjoittelijaa.
- Järjestettiin kaksi luontoleiriä. Neljäs päiväkotitoiminta sai Salpausselkä Geopark päiväkodin statuksen. Geoparkin kuntien ympäristökasvatustyöryhmä edisti alueellista kehittämistyötä luonto- ja kulttuurikasvatusohjelmien osalta.
- Järjestettiin Päijät-Hämeen Ympäristöviikon Lahden tapahtumia 5.-11.6. teemalla *Kestävä elämäntapa*.
- Ympäristöneuvonnan päivystykset jatkuivat.
- Luonnonsuojeluohjelmaluonnos valmistui ja ohjelma tuodaan päättäjille hyväksyttäväksi ensi vuoden alussa. Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon luonnonsuojelualueiden rauhoittamiseen myönnettiin ELY-keskuksesta Metso-korvaus.
- Niemen sataman hoitokalan vastaanottoasema valmistui. Sijoittaminen lopulliselle paikalleen vuonna 2024. Jatkohanketta valmistellaan.
- Kymijärven alusveden puhdistamon käyttöaika oli kuukauden normaalia pidempi; kesäkuusta syyskuun loppuun. Kokeita toteutettiin yliopistoyhteistyönä (Kapula II –hanke).
- Talvisaikaisia hulevesiriskejä ja niihin varautumista käsittelevä hanke toteutettiin yhteistyössä Hollolan kunnan kanssa.
- Metsätoimessa laadittiin lisätyövoimalla runsaasti uusia metsäsuunnitelmia.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualue

Lahden ympäristöterveys (suluissa 2022 Q1-Q4)

- Vuonna 2023 ympäristöterveyden elintarvikevalvonnassa tehtiin 456 (365) tarkastusta, joista 440 (342) oli säännöllisen valvonnan tarkastuksia ja muut uusintatarkastuksia, toiminnan aloittamiseen liittyviä tarkastuksia tai muita reaktiivisia tarkastuksia. Terveystarkastuksissa tehtiin 228 (204) tarkastusta, joista 129 (108) oli säännöllisen valvonnan tarkastuksia. Muut tarkastukset olivat terveyshaittaepäilyn perusteella tehtyjä tarkastuksia tai muita reaktiivisia tarkastuksia ja asunnontarkastuksia. Tupakka- ja lääkelain mukaisia tarkastuksia tehtiin 70 kpl (47).
- Ilmoituksia ja lupahakemuksia on käsitelty elintarvikevalvonnassa 172 kpl (118 kpl), terveystarkastuksissa 70 kpl (51 kpl), ja tupakka- ja lääkelainvalvonnassa 27 kpl (26 kpl). Näytteenottokertoja on ollut 135 kpl (131 kpl), joista 111 kpl (113 kpl) ovat liittyneet uimavesien laadun tarkkailuun, 13 kpl (14 kpl) talousveden laatuun liittyen ja 11 kpl on ollut elintarvikevalvonnan näytteitä (4 kpl).
- Vuonna 2023 eläinlääkintähuollossa hoidettiin vastaanotolla ja sairausmatkoilla 3 532 (3 150) käyntiä. Eläinsuojelutarkastuksia tai tarkastusyhteyksiä tehtiin 266 (281) kpl ja päätöksiä 68 (54) kpl. Eläintautilain mukaisia tarkastuksia tehtiin 13 (4) kpl.

Jätehuolto

- Jätelain uudistuksen toimeenpano ja kunnan järjestämään kuljetukseen siirtyminen: Valmisteltu kokonaisuudistusta ja hyväksytyt jätehuoltomääräykset ja taksa.
 - Aloitettu saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäpäätöksen valmistelu.
 - Aloitettu kunnan järjestämä kartongin ja muovinkeräys sekä valmistauduttu metallin, lasin ja biojätteen kuljetuksen siirtymiseen kunnan kuljettamaksi.
 - 2023 tehtiin (suluissa 2022)
 - 75 tyhjennysvälin pidennyspäätöstä (102 kpl)
 - 65 jätehuollon keskeytyspäätöstä (71 kpl)
 - 39 päätöstä jätemaksumuistutuksesta (85 kpl)
 - 7 muuta päätöstä (26 kpl)
- Lisäksi käsiteltiin:
- Kesäkuun loppuun asti 58 ilmoitusta yhteisestä jäteastiasta. 1.7.2023 alkaen ilmoitukset käsitteli Salpakierto Oy.
 - 5740 rakennuksen kompostointi-ilmoitus (13 511 kpl)
 - 34 rakennuksen kompostoinnin lopettamisilmoitus (19 kpl)

Investointien tilannekatsaus

31.12.2023

INVESTOINTI-
MENOT

48,93

milj. euroa

(KS+LTA:t: 101,5%)

INVESTOINTI-
TULOT

2,99

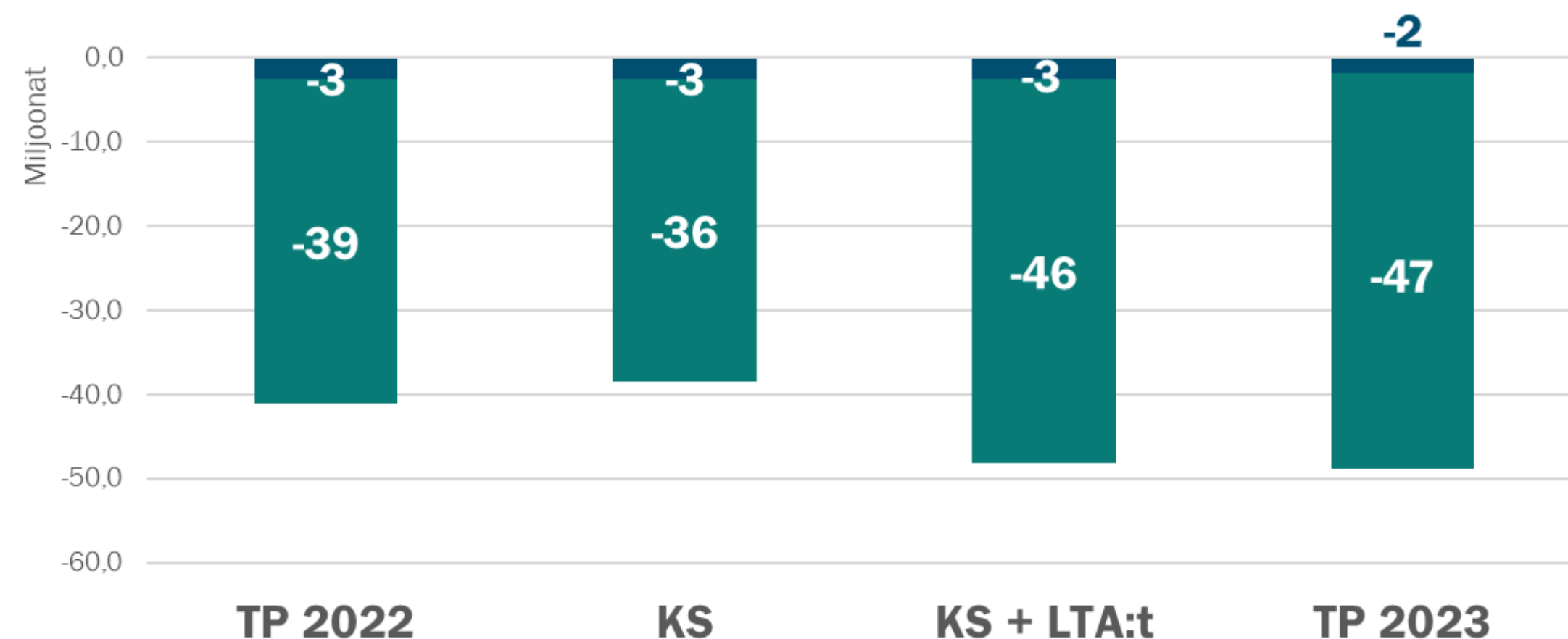
milj. euroa

(KS+LTA:t: 25,3 %)

Investointimenot

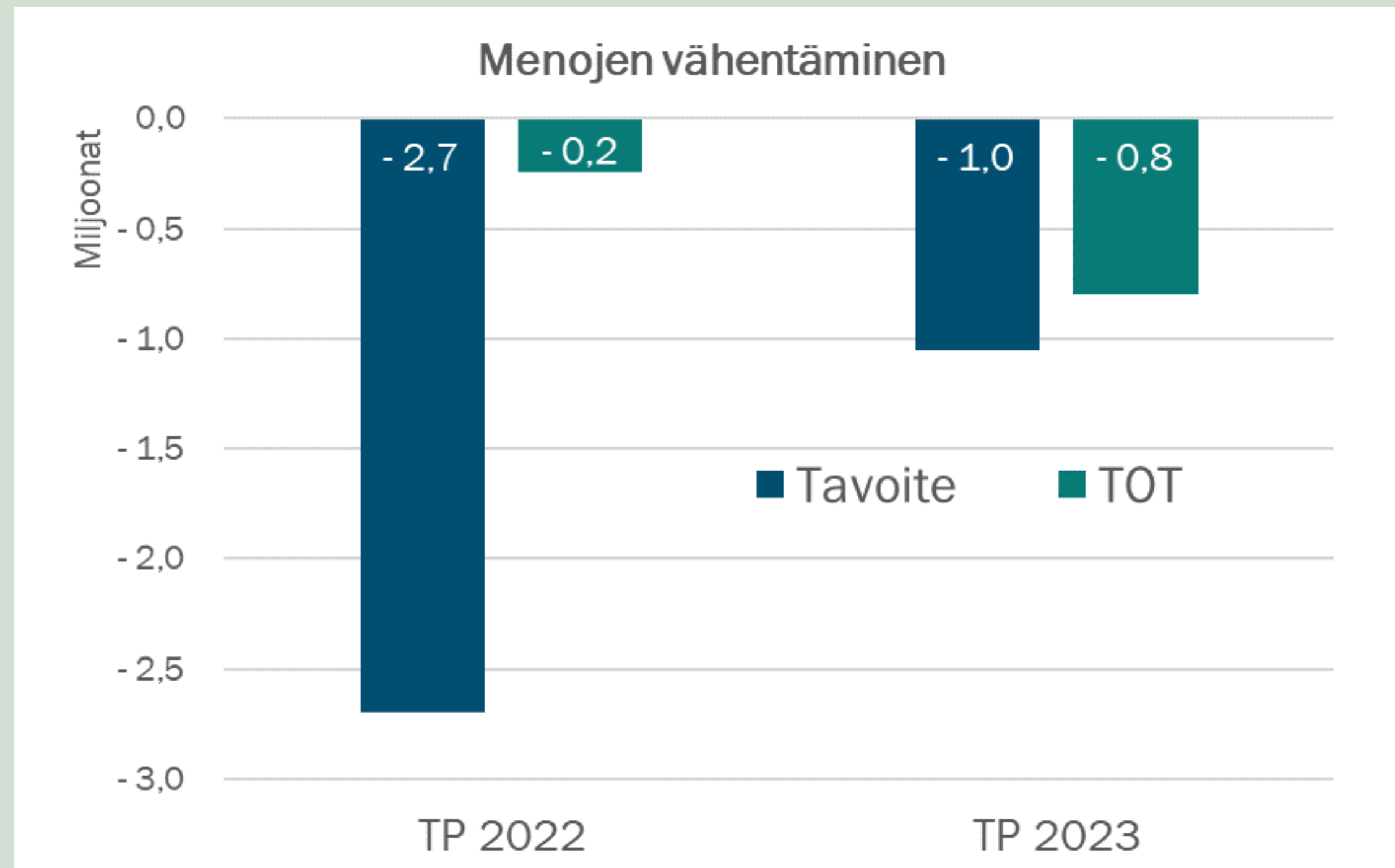
■ Kiinteä omaisuus

■ Julkinen käyttöomaisuus

- Kiinteään omaisuuteen on kirjautunut tuloja maanmyynneistä 2,4 milj. euroa
- Julkisen käyttöomaisuuden toteuma oli noin 47,1 milj. euroa ja noin 103,0 %
- Vuoden 2023 investoinnit alkavat valmistumaan. Muutamat hankkeet jatkuvat vielä vuoden 2024 puolella. Haasteita on aiheuttanut kustannusten nousu. Muutaman hankkeen toteutus on siirtynyt vuodelle 2024 suunnitelmien puuttumisen takia.
- Investointimenot ylittyivät, koska rakennuttamiskustannukset (0,6 milj. euroa) jäivät huomioimatta talouden seurannassa. Ne kohdennettiin vasta vuoden vaihteessa. Kivimaan koulun urheilukenttä ylitti työohjelmavarauksen n. 0,6 milj. eurolla. Kentän kilpailutti Tilakeskus osana Kivimaan koulun urakkaa. Kaupunkitekniikalla hankkeen työohjelmavaraus vuodelle 2023 oli 1,12 milj. euroa. Tarjoushinta oli 1,57 milj. euroa ja lisä- ja muutostyöt 0,14 milj. euroa eli yhteensä 1,71 milj. euroa. Hanke on kilpailutettu 2019 ja mukana oli indeksimaininta (indeksin vaikutus oli 0,37 milj. euroa) ja työohjelmavaraukseen tietoa sen vaikutuksesta ei tullut. Lisäksi valaistubudjetti ylitti työohjelmavarauksen n. 0,2 milj. eurolla.

Uudistumis- ja muutosohjelma (LUMO)

Menojen vähentäminen

toteuma -0,8 milj. euroa (tavoite -1,0)

- Maksujen ja taksojen korotusesitykset käsitelty toukokuun 2023 lautakunnassa ja otettu käyttöön 1.8.2023 alkaen,
- KH päätti pysäköintimaksujen korotuksesta 21.8.2023. Korotetut maksut on otettu käyttöön lokakuussa 2023.
- Joukkoliikenteessä muutostoimenpiteet suoritettu, mutta kustannustason noususta johtuen lähinnä vähentäneet nettokustannusten nousua.
 - Joukkoliikenteen uudet sopimukset laskeneet kustannuksia, mutta indeksitarkastuksien myötä kaikkien sopimusten kustannustaso noussut vuodesta 2020 noin 20%.
 - Seuraavat isommat uudet sopimukset aikaisintaan 6/2026 alkaen, mahdollisuus laskea kustannuksia käyttövoimien muutoksilla
- 13.9.2022 joukkoliikennelautakunnassa vyöhykeuudistukseen päätetyt lippuhintojen korotukset toteutettu vyöhykeuudistuksen käyttöönoton yhteydessä 1.3.2023 alkaen.
- ALV muutosta 1.1.2023-30.4.2023 ajalle ei ole viety asiakashintoihin, jolla saatu 10% lipputulojen lisäys kyseiselle ajanjaksolle. Vaikutus tuloihin noin +0,4 milj.

Uudistumis- ja muutosohjelma (LUMO)

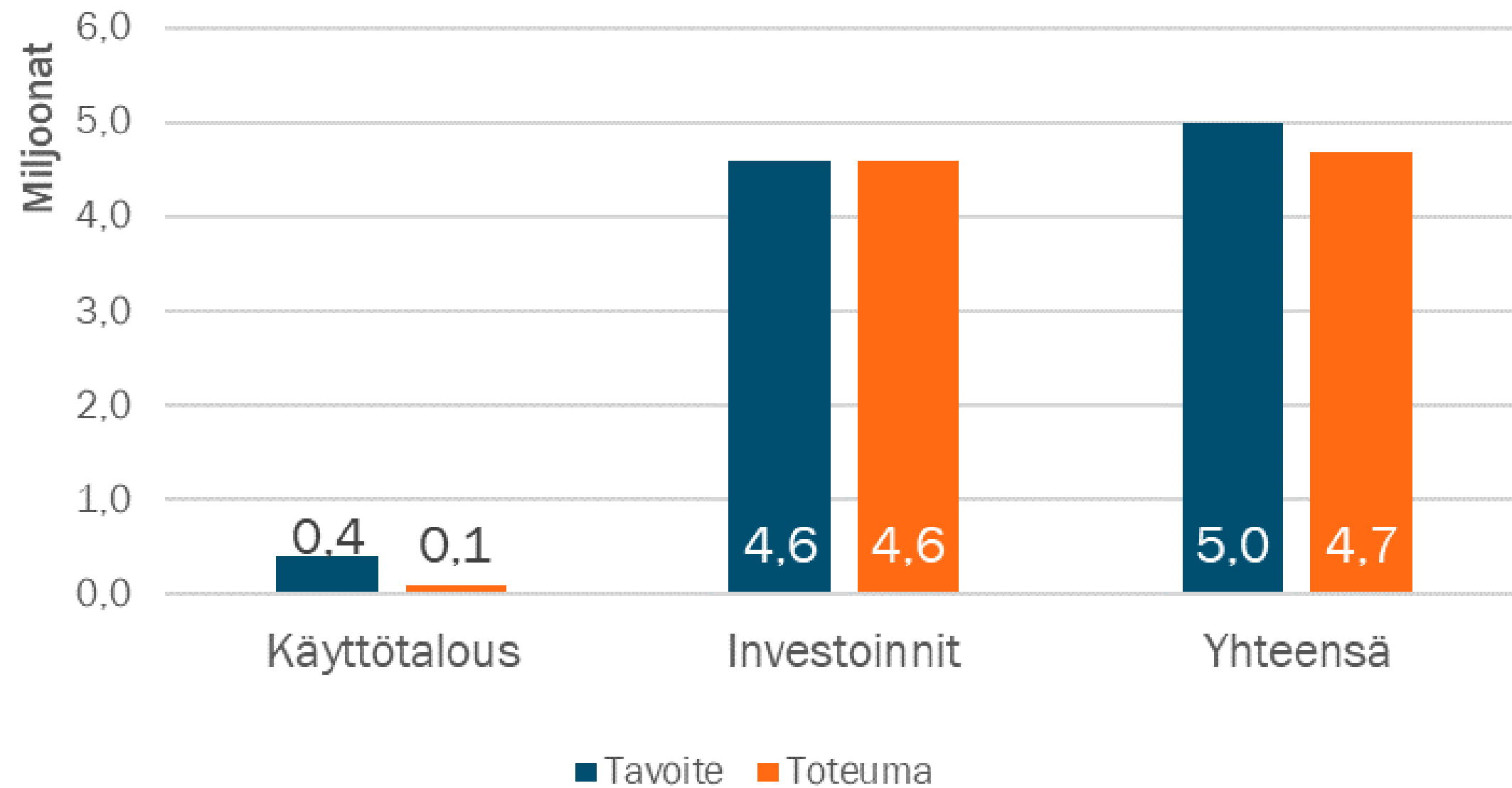
Elinvoiman kehittäminen

toteuma 4,7 milj. euroa (tavoite 5,0)

Vuoden 2023 aikana

- Pippo laajennusalueen sekä karting- ja motocrossradan käsittävän kaavamuutosehdotuksen kuuleminen suoritettu 2023. Etenee kevään 2024 aikana ehdotusvaiheeseen.
- Fazerin tontin asemakaavanmuutos lainvoimainen. Tontin kiinteistökaupan esisopimus laadittu Fazerin kanssa. Yhteistyösopimuksen jatko hyväksytty ja allekirjoitettu.
- Fazerin yhteistyösopimuksen mukaisen tontin esirakentamisen-urakka valmis ja vastaanotettu.
- Lahden tulevaisuuden elinkeinoelämän alueiden hankeselvityksen perusosa valmis. Selvitystä täydennetään kaavatalouden ja profiloinnin osalta kevään 2024 aikana.
- Yhteistyösopimus Kempowerin kanssa laadittu ja tila laajentumiselle löydetty.

Elinvoiman kehittäminen 2023

Liitteet

- Talouden toteuman seuranta yksiköittäin
- Kärkihankkeiden toteumat 2023
- Henkilöstö
- Sanastosesitteet

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Palvelualue*

Kaupunkiympäristön palvelualue L_7

	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Toteuma edv.	Toteuman muutos%	Tilinpäätös edv.	TA/TP muutos%
Tulot	44 053	46 682	106,0	44 772	4,3	44 772	-1,6 %
Menot	-63 253	-62 246	98,4	-56 985	9,2	-56 985	11,0 %
Netto	-19 199	-15 564	81,1	-12 213	27,4	-12 213	57,2 %

Sitovuusalue

Palvelualueen yhteiskustannukset L_7S00

Tulot		7		8	-14,8	8	-100,0 %
Menot	-692	-428	61,9	-409	4,9	-409	69,4 %
Netto	-692	-422	60,9	-401	5,2	-401	72,7 %

Kaupunkisuunnittelu, kaupunkitekniikka ja rakennus- ja ympäristövalvonta vastualueet L_7S01

Tulot	26 497	28 633	108,1	27 175	5,4	27 175	-2,5 %
Netto	-11 010	-8 103	73,6	-5 740	41,2	-5 740	91,8 %
Menot	-37 508	-36 736	97,9	-32 915	11,6	-32 915	14,0 %

*Sisältää joukkoliikenteen

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Palvelualueen yhteiskustannukset

Taso4	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä	Talousarvio kum.	Toteuma% kum. TA
▲						
TOIMINTATUOTOT		7		-7		
Myyntituotot		0		0		
Muut toimintatuotot		7		-7		
TOIMINTAKULUT	-692	-428	61,9 %	-264	-692	61,9 %
Henkilöstökulut	-279	-228	81,7 %	-51	-279	81,7 %
Palvelujen ostot	-249	-142	57,1 %	-106	-249	57,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10	-15	148,4 %	5	-10	148,4 %
Muut toimintakulut	-155	-44	28,2 %	-111	-155	28,2 %
TOIMINTAKATE	-692	-422	60,9 %	-271	-692	60,9 %

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Kaupunkisuunnittelu, kaupunkitekniikka ja rakennus- ja ympäristövalvonta vastualueet yhteensä

Taso4	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä	Talousarvio kum.	Toteuma% kum. TA
▲						
TOIMINTATUOTOT	25 983	27 934	107,5 %	-1 951	25 983	107,5 %
Myyntituotot	2 666	2 600	97,5 %	66	2 666	97,5 %
Maksutuotot	5 303	4 772	90,0 %	531	5 303	90,0 %
Tuet ja avustukset		305		-305		
Vuokratuotot	16 976	19 132	112,7 %	-2 156	16 976	112,7 %
Muut toimintatuotot	1 038	1 125	108,4 %	-87	1 038	108,4 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	514	699	135,9 %	-185	514	135,9 %
TOIMINTAKULUT	-37 508	-36 736	97,9 %	-772	-37 508	97,9 %
Henkilöstökulut	-11 515	-11 292	98,1 %	-223	-11 515	98,1 %
Palvelujen ostot	-21 791	-20 935	96,1 %	-856	-21 791	96,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 391	-2 631	110,0 %	240	-2 391	110,0 %
Avustukset	-166	-109	65,3 %	-58	-166	65,3 %
Muut toimintakulut	-1 644	-1 769	107,7 %	126	-1 644	107,7 %
TOIMINTAKATE	-11 010	-8 103	73,6 %	-2 908	-11 010	73,6 %

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Kaupunkisuunnittelu

Taso4	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä	Talousarvio kum.	Toteuma% kum. TA
TOIMINTATUOTOT	17 405	19 531	112,2 %	-2 127	17 405	112,2 %
Myyntituotot	64	45	70,3 %	19	64	70,3 %
Maksutuotot	2 181	2 137	98,0 %	44	2 181	98,0 %
Tuet ja avustukset		56		-56		
Vuokratuotot	15 137	17 278	114,1 %	-2 141	15 137	114,1 %
Muut toimintatuotot	22	15	66,4 %	8	22	66,4 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	219	263	120,2 %	-44	219	120,2 %
TOIMINTAKULUT	-9 465	-8 360	88,3 %	-1 105	-9 465	88,3 %
Henkilöstökulut	-4 808	-4 617	96,0 %	-191	-4 808	96,0 %
Palvelujen ostot	-3 833	-2 852	74,4 %	-980	-3 833	74,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-93	-92	98,6 %	-1	-93	98,6 %
Avustukset	-140	-72	51,6 %	-68	-140	51,6 %
Muut toimintakulut	-590	-726	123,0 %	136	-590	123,0 %
TOIMINTAKATE	8 159	11 435	140,1 %	-3 276	8 159	140,1 %

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Kaupunkitekniikka

Taso4	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä	Talousarvio kum.	Toteuma% kum. TA
▲						
TOIMINTATUOTOT	4 668	5 060	108,4 %	-392	4 668	108,4 %
Myyntituotot	1 644	1 894	115,2 %	-251	1 644	115,2 %
Maksutuotot	175	201	115,3 %	-27	175	115,3 %
Vuokratuotot	1 839	1 854	100,8 %	-15	1 839	100,8 %
Muut toimintatuotot	1 011	1 110	109,8 %	-99	1 011	109,8 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	295	436	147,6 %	-141	295	147,6 %
TOIMINTAKULUT	-20 749	-21 641	104,3 %	892	-20 749	104,3 %
Henkilöstökulut	-2 206	-2 292	103,9 %	86	-2 206	103,9 %
Palvelujen ostot	-15 856	-16 418	103,5 %	562	-15 856	103,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 182	-2 437	111,7 %	255	-2 182	111,7 %
Muut toimintakulut	-506	-495	97,7 %	-12	-506	97,7 %
TOIMINTAKATE	-15 786	-16 146	102,3 %	360	-15 786	102,3 %

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Rakennus- ja ympäristövalvonta

Taso4	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä	Talousarvio kum.	Toteuma% kum. TA
TOIMINTATUOTOT	3 910	3 343	85,5 %	567	3 910	85,5 %
Myyntituotot	959	661	69,0 %	298	959	69,0 %
Maksutuotot	2 947	2 433	82,6 %	514	2 947	82,6 %
Tuet ja avustukset		249		-249		
Muut toimintatuotot	5			5	5	
TOIMINTAKULUT	-7 293	-6 734	92,3 %	-559	-7 293	92,3 %
Henkilöstökulut	-4 501	-4 382	97,4 %	-118	-4 501	97,4 %
Palvelujen ostot	-2 103	-1 665	79,2 %	-438	-2 103	79,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-116	-101	87,6 %	-14	-116	87,6 %
Avustukset	-26	-36	137,9 %	10	-26	137,9 %
Muut toimintakulut	-547	-549	100,3 %	2	-547	100,3 %
TOIMINTAKATE	-3 383	-3 391	100,2 %	8	-3 383	100,2 %

Investointien toteuman seuranta (1 000 euroa)

	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	TP edv.	Toteuma edv.	Edv%
Julkinen käyttöomaisuus						
Tulot	1 711	623	36,4	1 949	1 949	100,0
Menot	-45 693	-47 056	103,0	-38 635	-38 635	100,0
Netto	-43 983	-46 432	105,6	-36 686	-36 686	100,0
Kiinteä omaisuus						
Tulot	10 120	2 369	23,4	4 956	4 956	100,0
Menot	-2 500	-1 869	74,8	-2 502	-2 502	100,0
Netto	7 620	499	6,6	2 453	2 453	100,0

Menot

Määräraha Toteuma Poikkeama

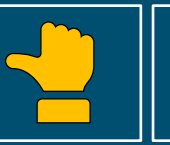
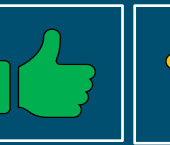
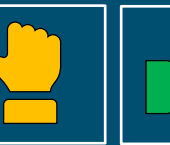
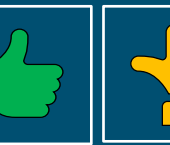
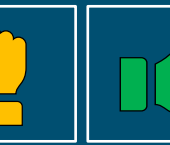
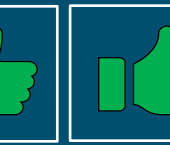

	Määräraha	Toteuma	Poikkeama
Keskeneräiset hankkeet			
Kadunrakennus	11 130	11 897	-767
Satamat	1 853	1 939	-86
Ulkovalaistus	4 855	5 336	-482
Liikennevalohankkeet	250	191	59
Liikuntarakentaminen	2 966	3 406	-440
Viheralueiden rakentaminen	2 900	3 714	-814
Erillisrahoituksella	21 740	20 573	1 167
Maankäyttösopimukset			
Julkinen käyttöomaisuus - myynti			
Yhteensä	45 693	47 056	-1 363

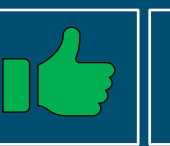

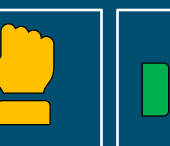
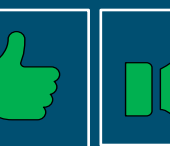
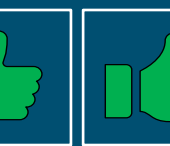

Irtain omaisuus

Kaupunkiympäristön palvelualue

	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	TP edv.	Toteuma edv.	Edv%
Kaupunkiympäristön palvelualue	200	171	85,3	194	194	100,0

Kärkihankkeiden toteummat 2023

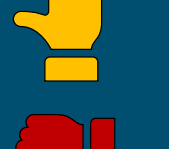
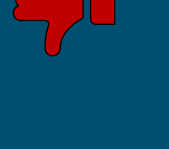
1. **Hiilineutraali Lahti**

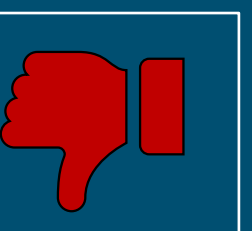
2. **Osaava Lahti**

3. **Elävä Lahti**

4. **Hyvinvoiva Lahti**

5. **Houkutteleva työnantaja Lahti**

 Tavoitteet toteutuivat
 Tavoitteet toteutuivat osittain
 Tavoitteet eivät toteutuneet

 17_{KPL} 14_{KPL} 1_{KPL}

Hiilineutraali Lahti

Tavoitteet toteutuivat

Tavoitteet toteutuivat osittain

Tavoitteet eivät toteutuneet

	Vauhditamme energiamurrosta
	Luomme edellytyksiä sähköisen liikenteen lisäämiselle
	Laajennamme kaupunkipyöräjärjestelmää
	Kehitämme joukkoliikenteen tarjontaa, maksamista ja kasvatamme lipputuloja.
	Edistämme hiilineutraalia rakentamista ja nostamme energiatehokkuutta olemassa olevassa rakennuskannassa.
	Jalkautamme EU:n kaupunkien mission.
	Parannamme tapahtumien hiilineutraaliusedellytyksiä.
	Edistämme asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä luontolähtöisesti.
	Lisäämme koulu- ja päiväkotiruokailussa kasvisruokapainotteisuutta.

Tukee strategian tavoitteita:

- Lahti on hiilineutraali 2025
- Kiertotalous liiketoiminta kasvaa
- Lahtelaiset ovat terveempiä ja liikkuvat enemmän
- Suurin osa uudesta rakentamisesta sijoittuu kestäville kaupunkirakenteen vyöhykkeille
- Luonnon monimuotoisuus vahvistuu

Hiilineutraali Lahti

Tavoitteet toteutuivat

Tavoitteet toteutuivat osittain

Tavoitteet eivät toteutuneet

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	Mittarin toteutuma ja tehdyt toimenpiteet
Vauhditamme siirtymistä kestäväan energiaan. (koha+kymp) 	Lähtötaso: Kestävän energian ja ilmastonmuutoksen toimintasuunnitelma päivitettävänä. Päästövähennysten kirstystarve. Tavoite: Hiilineutraali Lahti 2025, päästövähennystavoite -75,6% vuonna 2023.	Päästövähennykset Uusiutuvan energian tuotanto Energiatehokkuus	- Ren-Gas Oy:n asemakaava eteni ehdotusvaiheeseen. Valtuusto käsittelee kaavan tammikuun 2024 aikana. Lainvoimainen asemakaava on edellytys TEM tukien saannille. - Vetytankkausaseman selvityksen tekemiseen on saatu rahoittajalta lisäaikaa 8/24 asti (yhteistyö Ladecin kanssa). - Lahden suunta -työ 2021-2025 etenee aikataulussa. Lahden suunta -työn luonnos oli nähtävillä kesällä 2023 ja ehdotuksen valmistelu on käynnissä. Yleiskaavaluonnoksessa esitetty uusiutuvaa energiaa edistävät kaavamerkinnät- ja määräykset. Sähköenergian hankinta kilpailutetaan toimitusjaksolle 1.1.2025-31.12.2027 + optiot 2028 ja 2029. Kilpailutuksessa huomioidaan hiilidioksidineutraali sähkö. Kaikissa tulevilla ja suunnitteluvaiheessa olevissa hankkeissa selvitetään aurinkopaneelijärjestelmän toteutettavuus. KETS -sopimuksen säästötavoitteiden toteutumisen seuranta ja raportointi
Luomme edellytyksiä sähköisen liikenteen kasvulle. (koha+kymp) 	Latausasemia ei ole riittävästi. Toistaiseksi yksityisautoilun sähköistyminen ei ole riittävää hiilineutraaliustavoitteeseen nähden. / Selvitetään julkisten rakennusten ja yleisten alueiden latausinfra ja laajuus. Toteuttamissuunnitelman laatiminen yleisistä latauspisteistä	Autokanta lkm Latauspisteiden lkm Sähköisen liikenteen toteuttamissuunnitelman toimeenpanoaste	Latausinfra sijoittamisen periaatepäätös valmistelussa. Mahdollisia henkilöautojen latauspaikkoja selvitetty kaupunkisuunnittelun ja kaupunkitekniikan yhteistyönä (LE Sähköverkon näkemys huomioitu). Etsitty hyviä käytäntöjä henkilöautojen latausinfra toteuttamiseen ja pysäköinnin ehtoihin muista kaupungeista. Kilpailutus siirtynyt vuodelle 2024. Yhteisessä kasvusopimuksessa Lahti kehittää sähköistä liikennettä yhteistyössä Kempowerin kanssa. Tilakeskuksen rakennusten osalta latausinfra tarve ja operaattorimalli on selvitetty. Operaattorin ja latausinfra kilpailutusta valmistellaan.
Edistämme hiilineutraalia rakentamista ja nostamme energiatehokkuutta olemassa olevassa rakennuskannassa. (koha+kymp) 	Tavoite: Määritetään nykytila. Edistetään puurakentamista. (puurakentaminen merkittävä hiilivarasto). Kierrätysbetoniin liittyvän lainsäädännön muutos. Uusi asetus 1.9.2022.	Puurakennusten määrä, 0-energiarakennusten määrä, investointien määrä, EU-rahoituksen määrä	Merkittävä puurakentamisen osuus on otettu huomioon kaikkien hankkeiden valmistelussa. Kisapuiston pääkatsomohanke on muista syistä viivästynyt. Kaupunkisuunnittelu mukana kiertotalous-tontinluovutus kriteerien yhteiskehittämishankkeessa muiden suurimpien kaupunkien kanssa. Kiertotalous-tontinluovutus kriteeristö ja työkalu luovutetaan kunnille käyttöön 2024 alkuvuodesta Tie-, katu- ja aluesuunnittelun sekä vesihuoltosuunnittelun puitesopimus kilpailutuksen vähimmäiskriteerinä ollut osaaminen hiilijalanjäljen laskemisesta Puurakentaminen näkyvillä Ranta-Kartanon ja Kisapuiston rakennushankkeissa sekä Svinhufvudinkadun puukerrostaloissa. Alueen toiselle puukerrostalolle on myönnetty rakennuslupa ja sen rakentaminen on käynnistynyt. Koulutus kaavoittajille: Joitakin kaavoittajia on osallistunut koulutukseen. Tarve jatkaa toimenpidettä.

Hiilineutraali Lahti

 Tavoitteet toteutuivat

 Tavoitteet toteutuivat osittain

 Tavoitteet eivät toteutuneet

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	Mittarin toteutuma ja tehdyt toimenpiteet
Jalkautamme EU:n kaupunkimission. (koha+kymp) 	Lähtötilanne: Lahti mukana EU:n kaupunkimissiossa. Tavoite: Kaupunkimission hyödyntäminen EU-rahoituksen ja investointien houkuttelemisessa. Hiilineutraaliustavoitteen toteuttamisen edistäminen Sidosryhmien osallistaminen	Kaupungin ilmastopimus solmittu kyllä/ei Alueelle kohdentunut kaupunkimissiorahoitus €. Sidosryhmien sitoumukset kpl	-Ilmasto-ohjelman päivitys hyväksytty KH. -pilottirahoitus 1Milj. saatu Lahteen/seudulle kestävän työmatkaliikkumisen teemaan "Systemic change towards sustainable commuting", SYCLA. -Kaupungin ilmastopimuksen valmistelu tehty ja paperit toimitettu euroopan komissiolle. Tuloksia odotettavissa helmikuussa. -sidosryhmätilaisuuksia järjestetty yrityksille ja konserniyhtiöille. -Kaupunkien missio Lahdessa –hanke päättynyt. -Suomalaisten missiokaupunkien välinen yhteistyö on aktiivista. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma 2021-2025 luonnos nähtävillä 26.6-31.8.2023 osana Lahden suunta luonnosta. Ehdotuksen valmistelu käynnissä. Transformative cities -hanke käynnistynyt (kokeilujen kautta kestävien liikkumismuotojen edistäminen) (Suomen akatemia) Lahti Viimeinen kilometri hanke valmistunut (LAB) - Pyöräpysäköinnin edistäminen erityisesti esillä vuoden 2023 investoinneissa.
Parannamme tapahtumien hiilineutraaliusedellytyksiä. (sivi+koha+kymp) 	Parannetaan tapahtumien vastuullisuutta kehittämällä neuvontaa ja ohjausta: Työkaluja laadittu tapahtumien hiilijalanjäljen pienentämiseksi.	Työkalut otettu käyttöön kyllä/ei	Tapahtumien hiilijalanjälkilaskuri on valmistunut, ja siitä viestintä tapahtumajärjestäjille aloitettu. Ympäristöopas päivitetty Lahden uuteen ilmeeseen. Tapahtumajärjestäjille jätehuollosta tehdyn kyselyn perusteella ohjeistusta kehitetään. Tapahtumapalveluiden tekemä työkalu on otettu käyttöön ja siitä kerrotaan jokaiselle tapahtuma-luvan hakijalle. LUT:in seitsemän opiskelijaa työstivät laajan paketin toimenpide-ehdotuksia orkesterille. Museokohteiden opasteiden suunnitteluprosessi käynnistetty.

Hiilineutraali Lahti

 Tavoitteet toteutuivat

 Tavoitteet toteutuivat osittain

 Tavoitteet eivät toteutuneet

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	Mittarin toteutuma ja tehdyt toimenpiteet
<p>Edistämme asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä luontolähtöisesti. (sivi+koha+kymp)</p> 	<p>Luontoaskel terveyteen -ohjelman jalkautus käynnistynyt. / Luonnon monimuotoisuus vahvistuu; lahtelaiset ovat terveempiä ja liikkuvat enemmän; lähiluonnon virkistyskäyttömahdollisuudet kasvavat.</p>	<p>Luontoaskel terveyteen -ohjelman toteutuminen v. 2023 osalta, kyllä / ei</p>	<p>Toimintaohjelma on käsitelty johtoryhmissä ja ohjelman priorisointi vuosille 2023-2024 on tehty palautteiden perusteella. Kansainvälinen ohjelmaa tukeva URBACT-rahoitteinen hanke käynnistynyt. Kouluruokailun kasvispainotteisuuden kehittämiseksi käynnistynyt YM:n rahoittama työ. Asukkaille suunnattu ideakysely asuinympäristöjen terveellisyden lisäämisestä tuotti yli 180 ideaa, joita on työstetty eteenpäin. Luonto elvyttää -hankkeesta saatiin hyvät tulokset.</p> <p>Polkuverkostojen yleissuunnittelu on käynnistynyt resurssipulan takia hitaasti. Opastettuja luontopolkuja valmistunut mm. Renkomäkeen ja Kintterönsuolle. Linnaistensuon pitkospuut on uusittu kesäkuun. Luontoretkestä on laadittu 2 krt/v luontoretkiesite.</p> <p>Luonnonsuojeluohjelma on laadittu ja käsitelty kaupungin sisällä. SL-merkinnällä kaavassa oleville alueille (7/8) sekä Kintterönsuon loppuosalle ja Hakalaukunsuolle haettiin rauhoitusta vuonna 2023.</p> <p>Kaupungin omistamien metsien hoito- ja käyttöperiaatteet päivitetään.</p> <p>Lahden suunta -työn 2021-2025 osana laadittu uusi, yleiskaavatasoinen selvitys taajama-alueen arvokkaista luontotyypeistä. Tieto jalostettu yleiskaavamerkinnöiksi ja -määräyksiksi Lahden yleiskaava 2035.</p> <p>Ilmanlaatu- ja terveystiedon yhdistämisen suunnittelu aloitettu.</p> <p>Sivistyksen palvelualueella on tarkennettu ohjelman teemoja (ruoka, liikkuminen, elinympäristö, luontoyhteys) ja määritelty keskeiset tarkennetut tavoitteet vuosille 2023-2024. Hyvinvointiryhmä on seurannut hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista.</p> <p>Kumppanuuspöydille on valmistunut Luontoaskel terveyteen -ohjelman teemaiset KerroPois-keskustelukortit, jotka on otettu käyttöön uuden toimintakauden alettua. Asuinalueitahtumissa on keskusteltu kestäviin ratkaisuihin ja elämäntapaan liittyvistä teemoista. Asukkaille suunnattu kestävä elämäntapa -kysely on toteutettu 2022-2023; vastaajia n. 400.</p> <p>Osallistuvassa budjetoinnissa saatiin 38 kestävyysaiheista ja 244 ympäristöaiheista ideaa. Toteutukseen eteni 1 kestävyysaiheinen ja 10 ympäristöaiheista ideaa.</p> <p>Wellamo-opistossa toteutettu Luontoaskel terveyteen -teemaisia kursseja ja luentoja keväällä ja syksyllä 2023.</p>

Hiilineutraali Lahti

Tavoitteet toteutuivat

Tavoitteet toteutuivat osittain

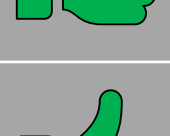

Tavoitteet eivät toteutuneet

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	Mittarin toteutuma ja tehdyt toimenpiteet
Kehitämme joukkoliikenteen kilpailukykyä ja houkuttelevuutta. (kympp) 	Tavoite: Matkustajaosuuksien ja lipputulosten kasvattaminen vähintään koronapandemiaa edeltävälle tasolle. Kestävien kulkumuotojen osuus 51% vuonna 2030.	Kestävien kulkumuotojen osuus Lipputulosten kehitys	2023 lipputulot olivat 8% yli vuoden 2019 tason. 2023 matkustus oli +4% yli vuoden 2019 tason. Vyöhykeuudistus otettu käyttöön 1.3.2023. Palautteen ja kokemusten perusteella linjastoon toteutettu pieniä muutoksia ja hienosäätöä 8/2023 alkaen. VR-yhteislippu siirtynee vuoden 2024 puolelle johtuen ohjelmistomuutosten aikataulusta.
Laajennamme kaupunkipyöräjärjestelmää. (kympp) 	Kaupunkipyörrien määrä: Lähtötilanne (2022): 250, tavoite: 500 Pyörrien käyttöasteen kasvu: lähtötaso 2,1 matkaa / pyörä / päivä, tavoitteena 4.	Kaupunkipyörrien määrä. Mankeli-matkoja / pyörä / päivä	Pyörä- ja asemamäärä tuplattu (+100%) kaudelle 2023. Lipputuotteet uudistettu kaudelle 2023. Kaudella 2023 käyttäjämäärät kasvoivat 166% ja lipputulot (ALV0%) 114%, vaikka lippujen ALV-kanta korjattiin suuremmaksi. Vertailukelpoinen arvonlisäverollinen lipputulot kasvoi 141% edellisestä kaudesta. Tavoitellusta lipputulosta jäätin noin 43t€, josta johtuen hinnoitteluun tehdään muutoksia seuraavalle kaudelle. Käyttöaste (matkaa/pyörä/päivä) kasvoi edellisen kauden 2,1:stä 2,8 matkaan/pyörä/päivä, jääden kuitenkin alle tavoitetason 4,0. Elo- ja syyskuussa kuukausittainen käyttöaste oli 3,5 ja kesäkuusta syyskuuhun yli 3,0. Kauden alun ja lopun hiljaisemmat kuukaudet laskevat koko kauden käyttöastetta.

Osaava Lahti

- Tavoitteet toteutuivat
- Tavoitteet toteutuivat osittain
- Tavoitteet eivät toteutuneet

	Vakiinnutamme Junnuyliopiston toiminnan.
	Parannamme Lahden imagoa ja uudistamme Lahden kaupungin ilmettä.
	Parannamme opiskelijoiden työllistymistä ja yrittäjyyttä alueella.
	Käynnistämme toimintamallin tukemaan kansainvälisten asukkaiden kotoutumista ja työllistymistä.
	Houkuttelemme uusia yrityksiä ja turvaamme nykyisten yritysten laajennusmahdollisuudet
	Kasvatamme ja varmistamme monipuolisen yritystonttitarjonnan riittävyyden pitkällä aikajänteellä
	Vahvistamme alueellista innovaatiotoimintaa entistä kansainvälisemmälle tasolle.
	Kehitämme entistä asiakaslähtöisempiä työnantaja- ja työnhakijapalveluita

Tukee strategian tavoitteita:

- Yritysten ja työpaikkojen määrä kasvaa
- Yrittäjien arvio elinkeinopolitiikasta paranee
- Yritysten investoinnit lisääntyvät Lahden alueella
- Lahdessa on korkeakouluopiskelijoita 8500 hlöä v. 2026 ja 10 000 hlöä v.2030
- Lahden koulutustaso nousee
- Työllisyys kehittyy positiivisesti
- Osaavan työvoiman saatavuus parantuu

Osaava Lahti

Tavoitteet toteutuivat

Tavoitteet toteutuivat osittain

Tavoitteet eivät toteutuneet

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	Mittarin toteutuma ja tehdyt toimenpiteet
<p>Houkuttelemme uusia yrityksiä ja turvaamme nykyisten yritysten laajennusmahdollisuudet (Kymp + koha)</p> 	<p>Houkutellaan & helpotetaan yritysten sijoittumista. Turvataan olemassa olevien yritysten laajennusmahdollisuuksia.</p> <p>Rakennetaan yhdessä alueen sidosryhmien kanssa tiivis uudenlainen toimintamalli, jolla edistetään sijoittuvien yritysten houkuttelua ja niiden konkreettista sijoittumista alueelle.</p> <p>All inclusive -asettautumispalvelun kehittäminen yritysten henkilöstölle aloitetaan 2023 aikana</p>	<p>Aloittaneet yritykset / syntyneet työpaikat / verotulojen keskiansion kehitys.</p> <p>Sijoittuvien yritysten palaute palveluista. Tavoitteena kokonaisarvio vähintään 4.</p> <p>Alueellinen sijoittumisen tukipalvelu on käytössä sidosryhmien yhteistyössä, kyllä/ei</p> <p>All inclusive -palvelu on/ei ole kokeilussa</p>	<p>Yhteistoimintamalli luotu yhdessä Ladecin kanssa erikokoisten yritysten sijoittumiselle..</p> <p>Fazer Oy yhteistyösopimus laadittu.</p> <p>Kempower Oy kasvusopimus laadittu.</p> <p>Sijoittumispolku/toimintapa Lahden lähiseudun kuntien kanssa alueelle mahdollisesti sijoittuville yrityksille luotu Ladecin johdolla.</p> <p>All inclusive malli testissä yritysten henkilöstön sijoittumisen helpottamiseksi seudulle Fazerin kanssa. Ensimmäiset paikkakunta-kohtaiset tilaisuudet pidetty.</p> <p>Kempowerin kasvusopimusyhteistyö palaverikäytännöt luotu ja toimenpiteiden eteenpäinvienti aloitettu.</p> <p>- Henkilöstön sijoittumista tukeva all inclusive -palvelumalli konseptoitu ja valmiudessa käynnistettäväksi.</p> <p>- Digimarkkinointia pilotoitu. Invest in- markkinointia tullaan kohdentamaan erityisesti Fazerin potentiaalisille alihankkijoille mahdollisen suklaatehtaan investointipäätöksen jälkeen.</p>
<p>Kasvatamme ja varmistamme monipuolisen yritystonttitarjonnan riittävyyden pitkällä aikajänteellä. (kymp)</p> 	<p>Yritystonttitarjonnan (myös suuryritykset) kasvattaminen ja monipuolistaminen.</p> <p>Asemakaavoitetaan uutta yritystonttimaata vähintään 20 ha.</p>	<p>Elinkeinoelämän toimintojen mahdollistavien asemakaavamuutoksien ehdotusvaihe asetettu nähtäville yhteensä 20 ha osalta, kyllä/ei</p>	<p>Pippon II-vaiheen tonttien esirakentamisen urakka valmis.</p> <p>Pippon III-alueen kaavarunko laadittu ja laajennusalueen asemakaavaehdotus laitettu ehdotuksena nähtäville.</p> <p>Jokimaan yrityspuiston asemakaavan luonnosvaiheen kuuleminen pidetty.</p> <p>Yleiskaavaehdotuksen 2035 valmistelu käynnissä ja yritysalueiden priorisointi laadittavana osana Lahden suunta ehdotusta. Valmistuu vuoden 2024 aikana.</p>

Elävä Lahti

Tavoitteet toteutuivat

Tavoitteet toteutuivat osittain

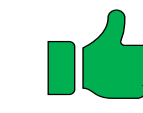

Tavoitteet eivät toteutuneet

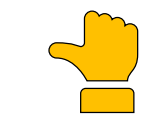
	Toimimme aktiivisesti tapahtumien supervuoden onnistumiseksi; ylläpidämme ja parannamme onnistumisen edellytyksiä
	Kehitämme Lahtea kansainvälisenä tapahtumakaupunkina.
	Kehitämme osallistuvaa budjetointia, jolla parannamme asukastyytyvää osallisuuden kokemusta.
	Elävöitämme kaupungin keskustaa

Tukee strategian tavoitteita:

- Vierailijoiden lkm. Lahdessa palaa vuoden 2019 tasolle ja kasvaa sen jälkeen vuosittain 1,5%
- Keskustan viihtyisyys kasvaa
- Matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksien saavutettavuus paranee
- Aktiivisesti osallistuvien asukkaiden määrä ja osallistumismahdollisuudet lisääntyvät

Tavoitteet toteutuivat

Tavoitteet toteutuivat osittain

Tavoitteet eivät toteutuneet

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	Mittarin toteutuma ja tehdyt toimenpiteet
<p>Kehitämme Lahtea kansainvälisenä tapahtumakaupunkina. (sivi+koha+kymp)</p> 	<p>Tavoitetaso: Tapahtumia ympärivuotisesti. Kansainvälisten tapahtumien määrän kasvu/pysyvyys. Tiedekongressien haun ja toteuttamisen aktivointi. Kv-opiskelijatapahtumien lisäys.</p>	<p>Vierailijoiden lkm. Lahdessa palaa vuoden 2019 tasolle ja kasvaa sen jälkeen vuosittain 1,5 %. Tapahtumia ympärivuotisesti. Tapahtumien lkm kasvaa/pysyy.</p>	<p>Tapahtumaohjelman laadinta on aikataulussa; siinä tähdätään, että on valmista vuoden 2023 loppuun mennessä. Tiedekongressien haku on jo aktivoitunut asiaan palkatun henkilön ansiosta. KV-tapahtumien hakukonsepti valmistuu elokuun loppuun mennessä, minkä jälkeen myös hakutoimenpiteissä aktivoidutaan entisestään.</p> <p>Päijät-Hämeessä kirjattiin 2023 lähes 850 000 maksettua majoitusvuorokautta, mikä on reilut 100 000 enemmän vuoteen 2022 verrattuna.</p> <p>Tapahtumaluvat 2019: 68, 2021:53, 2022:52, 2023: 101</p> <p>Tapahtumia yhteensä 2023: 170, 2022:109 Kasainvälisiä 2023: 26, 2022:30 Maakunnallisia 2023: 25, 2022:13 Paikallisia 2023: 81, 2022:33</p>
<p>Elävöitämme kaupungin keskustaa. (sivi+koha+kymp)</p> 	<p>Kauppatorin tulevaisuuden kuvan selkeyttäminen.</p> <p>Keskustan katu- ja kaupunkitilojen brändäys yhdessä yrittäjien kanssa.</p> <p>Laaditaan keskustan liikennetarkaisu ja yleissuunnitelma (KYMP).</p> <p>Tapahtumatoiminnan tulevaisuuskuvan selkeyttäminen ja elvyttäminen.</p> <p>Luodaan pientapahtumien tukemisen konsepti, jonka avulla kaupunki mahdollistaa tapahtumien helpon järjestämisen.</p>	<p>Kauppatorin kehittämissuunnitelman valmiusaste.</p> <p>Keskustan liikennetarkaisu ja yleissuunnitelma on/ei ole valmis. Kävijämäärän muutokset.</p> <p>Tapahtumaohjelma keskustan osalta on valmis.</p> <p>Tapahtumien määrän kasvu koko kaupunki/keskusta. Konsepti valmis ja järjestelmä luotu.</p>	<p>Kauppatorin kehittäminen on osa Keskustavisiota, joka valmistuu toukokuussa 2024. Tapahtumapalvelut ottavat kantaa myös Kauppatoriin tapahtumavenuena osana tapahtumainfran kehittämissuunnitelmaa (ent. Masterplan).</p> <p>Kauppatorin tulevaisuuskuvan ideointi kuuluu Keskustavision työsisältöön. Varsinainen kehittämissuunnitelma on mahdollista käynnistää vision hyväksynnän jälkeen.</p> <p>Keskustan liikennetarkaisu ja katujen brändäys, sekä yleissuunnitelman laadinta siirtyy n-vuodella eteenpäin.</p> <p>Keskustan ja katutilojen brändäystä on tehty lahti City ry:n toimesta yhdessä yrittäjien kanssa. Samoin kulkijamittauksia on tehty lahti City ry:n ja KYMP:n toimesta.</p> <p>Tapahtumatoiminnan kasvu- ja kehittämissuunnitelma on valmistunut 2023 lopussa. Ohjelma ei ota kantaa yksityiskohtiin (esim. keskusta), vaan laajoihin linjauksiin.</p> <p>Tapahtumien tukemisen konsepti on laajassa uusiutumisprosessissa, jossa otetaan huomioon myös pienet tapahtumat ja niiden mahdollistaminen ja se valmistuu syksyksi 2024.</p> <p>Opiskelijajärjestöjen kanssa on aloitettu yhteistyö tapahtumiin liittyen. Kumppanuuspöydillä on omaa, vahvistuvaa tapahtumatuotantoa.</p> <p>Tapahtumien määrän mittaamisen keskitetty malli on edelleen kesken. Nyt tietoa haetaan vielä manuaalisesti eri paikoista.</p>

Tavoitteet toteutuivat

Tavoitteet toteutuivat osittain

Tavoitteet eivät toteutuneet

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	Mittarin toteutuma ja tehdyt toimenpiteet
<p>Toimimme aktiivisesti tapahtumien supervuoden onnistumiseksi; ylläpidämme ja parannamme onnistumisen edellytyksiä (sivi+koha+kymp)</p> 	<p>-Säästöpainee / onnistuminen yli odotusten. Tyytyväiset osallistujat.</p> <p>-Urheilukeskuksen alueen masterplan-suunnitelma laadittu. Erityisesti huomioidaan MM-kisahaun 2029 tarpeet.</p>	<p>-Asiakaskyselyn tulos eri ryhmistä.</p> <p>-Urheilukeskuksen alueen masterplan-suunnitelman valmiusaste.</p>	<p>Suurtapahtumavuosi onnistui isossa kuvassa erinomaisesti. Suurtapahtumien järjestäjät olivat tyytyväisiä Lahteen, osaamiseen, tiloihin, vapaaehtoiisiin ja kaiken toimivuuteen. Osallistuja-/yleisötavoitteet saavutettiin.</p> <p>Lahti Host City -hanke on käynnistynyt. Masterplan-nimellä työtä ei tullakaan kaikkien toimijoiden yhteispäätöksellä tekemään, vaan tehdään tapahtumainfran kehittämissuunnitelma, joka kattaa kaikki Lahden tapahtumapaikat. Tähän yhdistetään Sustainable Sport-hankkeen talviurheiluun liittyvä hanke, jossa saadaan materiaalia myös MM29-hankkeeseen liittyen. Työ tehdäänkin kuitenkin KYMP:n toiveesta Keskustavisiolle alisteisena, eli se valmistuu vasta toukokuussa 2024 ja sen jälkeen päästään vasta viemään loppuun muita osioita.</p> <p>Urheilukeskuksen visiotavoitteen määrittely on ollut mukana syksyn 2023 Keskustavision 2040 - työssä. Vision päätöksärittely on maaliskuussa 2024.</p> <p>MM2029 infran tarvekartoitus on tehty Urheilukeskuksen osalta yhteistyössä kaupunkiympäristön ja Lahden tilakeskuksen kanssa.</p>

Hyvinvoiva Lahti

- Tavoitteet toteutuivat
- Tavoitteet toteutuivat osittain
- Tavoitteet eivät toteutuneet

	Laadimme kulttuurihyvinvointisuunnitelman
	Tarjoamme uusille lahtelaisille tervetulopakettin, jossa esittelemme kaupungin liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia houkuttelevasti.
	Kehitämme Salpausselän liikuntareitistöjä.
	Hyödynnämme paremmin järvimatkailua kehittämällä Satamia ja Rantaraittia, mm. vierasvenesataman toiminta
	Kehitämme ulkoliikkumispaikkojen palveluverkkoa (liikuntapaikkastrategia)

Tukee strategian tavoitteita:

- Lahtelaiset ovat terveempiä ja liikkuvat enemmän
- Lähiluonnon virkistyskäyttömahdollisuudet kasvavat
- Matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksien saavutettavuus paranee
- Vierailijoiden lkm. Lahdessa palaa vuoden 2019 tasolle ja kasvaa sen jälkeen vuosittain 1,5%

Hyvinvoiva Lahti

Tavoitteet toteutuivat

Tavoitteet toteutuivat osittain

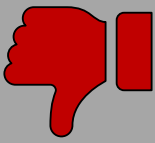

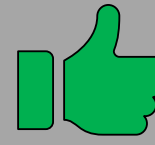

Tavoitteet eivät toteutuneet

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	Mittarin toteutuma ja tehdyt toimenpiteet
Kehitämme Salpausselän liikuntareitistöjä. (sivi+kymp) 	Markkinoinnin parantaminen ja kohdentaminen erityisesti pk-seudulle Saavutettavuuden parantaminen. Vanhan raviradan alueen kehityskuvan laatiminen, mikä on alueen tuleva maankäyttö, toimintojen sijoittuminen alueelle.	Verkoston laajuus km. Käyttäjämäärä, kilometrit, mittausteknologia, Raviradan alueen kehityskuva on / ei ole laadittu.	Kävijämäärälaskuri (Suomen ladun talvipolkuhankkeesta saatu) asennettu talvipolun varteen (Raviksen rennolle) 22-23 aikana. Tammi-heinäkuun ohitukset noin 9000 kpl. Päiväkävijöiden keskiarvo 42 hlö. Etäluettavat laskurit (4 kpl) asennettu 27.7.2023. Raviksen Raviksen Rennon laskurin mukaan ohituksia on 8788 kpl aikavälillä 27.7-31.12.2023. Kävijöiden vuorokausikeskiarvio on 56 kpl. Talvikunnossapitokokeilu koettiin merkityksellisenä ja hoitoa jatketaan tulevina talvina, samalla hoidettu reitti laajenee 10 km (yhteensä 20 km). Syksyn aikana toteutetaan Talvipolun opasteet, porttiaiheet eivät toteudu tänä vuonna Kaupunkiympäristön hallinnoiman maa-alueen (vanha ravirata) suunnitelmat tarkentuvat myöhemmin tulevaisuudessa. Liikuntapalvelun osuus tässä suunnittelussa on toimia tarvittaessa asiantuntijan roolissa. Maastoliikuntapolut on karttapalvelu kuvannut omaan sovellukseensa.
Kehitämme ulkoliikkumispaikkojen palveluverkkoa (liikuntapaikkastrategia). (sivi+koha+kymp) 	Palveluverkkosuunnitelma laadittu	Palveluverkkosuunnitelman toimenpiteet toteutuksessa	Liikuntapaikkasuunnitelma on tekeillä ja valmistuu keväällä 2024
Hyödynnämme paremmin järvimatkailua kehittämällä Satamia ja Rantaraittia, mm. vierasvenesataman toiminta (koha+kymp) 	Edellytysten luominen Yksityisten toimijoiden aktivoiminen	Matkailijamäärän kehitys	Laitureiden suunnittelu on käynnissä, rakennetaan keväällä 24. Mahdollisten saunaoperaattoreiden kanssa neuvoteltu. Bout-palvelu käytössä yhteistyössä Lahti Regionin kanssa. Tarkoitus, että palvelu on markkinaehtoista 2024 lähtien. Matkailu piristyi monipuolisesti eri kohderyhmissä. Päijät-Hämeessä kirjattiin vuoden aikana arviolta lähes 850 000 maksettua majoitusvuorokautta, mikä on reilut 100 000 enemmän vuoteen 2022 verrattuna. Majoituksen myyntitulo yltäneen ennätykselliseen lähes 50 miljoonaan euroon, jolloin kasvua kirjataan noin 25 % verrattuna vuoteen 2022.

Houkutteleva työnantaja Lahti

- Tavoitteet toteutuivat
- Tavoitteet toteutuivat osittain
- Tavoitteet eivät toteutuneet

	Päivitämme perehdytysprosessin monitasoisia menetelmiä tarjoavaksi kokonaisuudeksi
	Kehitämme henkilökohtaisen työsuorituksen arviointia osana palkitsemista
	Varmistamme yhtenäiset johtamiskäytännöt ja tuemme esimiehiä johtamisessa
	Tuemme työyhteisöjä työelämän arjessa
	Varmistamme henkilöstön monipuolisen osaamisen kehittymisen
	Kehitämme työyhteisöviestintää (uusi intranet) ja tuemme viestintäosaamista

Tukee strategian tavoitteita:

- Lahden maine hyvänä työnantajana vahvistuu
- Kaupungin henkilöstön työhyvinvointi parantuu

Houkutteleva työnantaja Lahti

Tavoitteet toteutuivat

Tavoitteet toteutuivat osittain

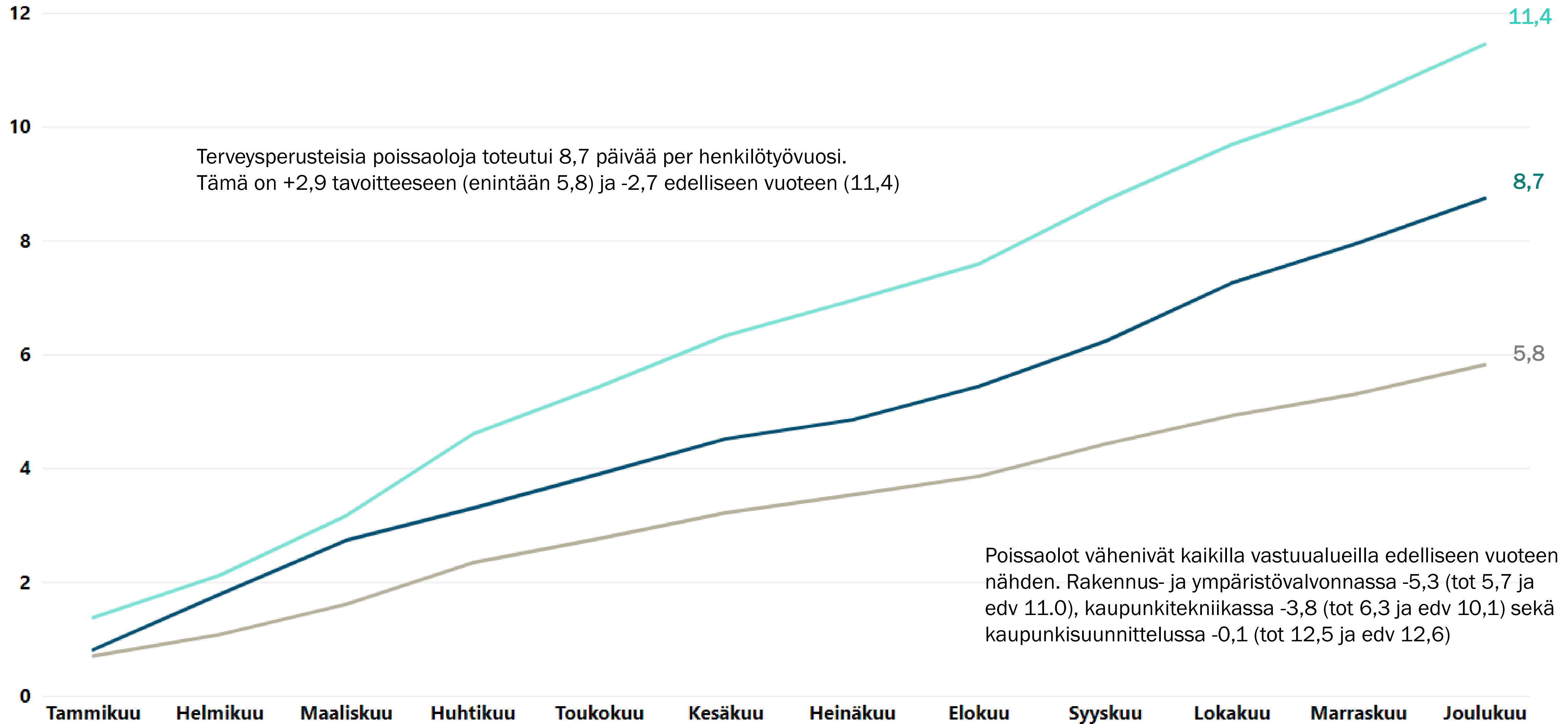

Tavoitteet eivät toteutuneet

TOIMENPITEET	LÄHTÖ / TAVOITETASO	MITTARI	Mittarin toteutuma ja tehdyt toimenpiteet
Kehitämme henkilökohtaisen työsuorituksen arviointia osana palkitsemista (koha+sivi+kymp) 	Yleisohjeet olemassa. / Luodaan yhteismitallinen kaupunkitasoinen malli osana palkitsemista tukemaan palvelutoiminnan tavoitteita	Prosessi päivitetty ja otettu käyttöön Kyllä / Ei	Kertapalkitsemisen uudistaminen (kriteerit) laadittu ja käsitellään yhteistoiminnassa. Viestintä ja jalkautus pidemmällä aikavälillä. Henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnin malli toteutuu osittain (nykytilan kartoitus ja analysointi, jakautuminen), mutta työ jatkuu ensi vuonna. Kulttuurin muutos pidemmällä aikavälillä. Vanhan palkitsemisjärjestelmän mukaiset kertapalkitsemiskäytänteet ovat olleet kymmissä käytössä.
Tuemme työyhteisöjä työelämän arjessa (koha+sivi+kymp) 	Tavoite: hyvinvoivat työyhteisöt Päivitetään strategisen työkykyjohtamisen malli	Pulssikysely (arvosana 1-5) työyhteisömme osion keskiarvo (nyt 3,69), työn vaarat ja riskit arvoitu jokaisessa toimintayksikössä (100%)	Strategisen työkykyjohtamisen malli on lähes valmis, mutta loppuunsaattamiseksi tarvitaan työterveyshuollon asiantuntemusta.. Työterveyshuollon kilpailutus on päätynyt ja kumppaniksi valittiin Mehiläinen Oy. Pulssikysely toteutettu. Pulssikyselyssä ei ole työyhteisömme osiota. Työhyvinvointikysely toteutetaan 2/2024. 74 % on ilmoittanut, että työn vaarat ja riskit on arvioitu. 16 % on ilmoittanut, että ei ole arvioitu. Esimiesten osallistuminen valmentava johtaminen-koulutukseen. Riskien arviointi Impact-ohjelmistolla tuotettu kaupunkitekniikassa jokaisesta yksiköstä. Jokaisesta rakennustyömaasta ja kunnossapidon urakasta tuotetaan riskikartoitus. Toimenpiteitä tunnistettuja riskejä kohtaan tuotetaan jatkuvasti ja seurataan kuukausittain. Kaupunginmuseon toimipisteissä riskienarvioinnit tehty. Orkesterissa riskienarvioinnit tehty. Perusopetuksessa riskienarvioinnit tehty.
Varmistamme henkilöstön monipuolisen osaamisen kehittymisen (koha+sivi+kymp) 	Tavoite: Laadimme mallin strategiseen osaamisen johtamiseen ja mallin osaamisen kehittämiseen.	Malli luotu Koulutuspäivät / työntekijä	Osaamisen kehittämisen malli ja strategisen osaamisen johtamisen malli on luotu ja käsitelty syyskuussa YTR:ssä. Malleja on jalkautettu; intrasivu on luotu ja malleja on esitelty esihenkilökahveilla ja palvelualueiden johtoryhmissä. Koulutuspäivät/työntekijä: 2,2 KYMP: Koulutussuunnitelma kuluvalle vuodelle tuotettu ja sen toteutumista seurataan. Koulutussuunnitelman mukaisiin koulutustilaisuuksiin osallistuttu. Uudentyyppisiä koulutuksia kehitetty ja otettu käyttöön esim. Paikkatiedon aamukahvit. Lakimuutosten tuomien koulutustarpeiden tunnistamista ja tarvetta kerätty sekä koulutus toteutettu. SIVI: Kaupunginmuseossa ohjeistettu koulutuksiin osallistumisesta. Perusopetus on järjestänyt ja mahdollistanut henkilöstön osallistumisen koulutussuunnitelman mukaisiin koulutuksiin. Koulutukset on koottu perusopetuksen tapahtumakalenteriin tiedotuksen varmistamiseksi. Liikuntapalvelun osalta ammatillinen koulutus on järjestetty (liikuntapaikkojenhoitajat) Vierumäen Urheiluopiston kanssa. Orkesterilla 2-4 kehityspäivää vuodessa, hallinnon edustajat osallistuvat alan seminaareihin. Muusikoille kehityspäivien ulkoista koulutusta ei pystytä järjestämään taloudellisista resursseista johtuen. Osallisuus ja hyvinvointipalveluilla kaksi kehittämispäivää vuodessa.

Henkilöstön toteuman seuranta, terveysterveusteiset poissaolot

— Toteuma — Edv — Tavoite - - - Ennuste

Raportin sanastositteet

Kuvioissa ja strategiataulukoissa käytetyt lyhenteet

- **KS** = alkuperäinen toimitelimen vahvistama käyttösuunnitelma
- **KS+LTA:t** = voimassa oleva käyttösuunnitelma
- **ENN** = koko vuoden ennuste toteumasta
- **Poikkeama** = ennusteen poikkeama voimassa olevaan käyttösuunnitelmaan
- **KOHA** = konsernihallinnon palvelualue
- **SIVI** = sivistyksen palvelualue
- **KYMP** = kaupunkiympäristön palvelualue
- **OSBU** = osallistuva budjetoiti, asukkaat mukana suunnittelemassa ja päättämässä taloutta koskevista asioista

Talous

- **Toimintatuotot** = toiminnasta saadut myynti-, maksu-, vuokra- ja muut tuotot sekä saadut tuet ja avustukset
- **Toimintakulut** = toiminnasta aiheutuneet henkilöstökulut, palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet, vuokratulot sekä muut toimintakulut
- **Toimintakate** = toimintatuottojen ja -kulujen erotus, toimintakatteeseen lasketaan mukaan valmistus omaan käyttöön -tuloutuserä
- **Vuosikate** = toimintakatteeseen lisätään verorahoitus sekä rahoituserät, tunnusluku kuvaa poistojen kattamiseen käytettävissä olevaa määrärahaa
- **Tilikauden tulos** = kuvaa tilikauden aikaista taloudellista tulosta
- **Ylijäämää taseessa** = aikaisempien vuosien ylijäämä + ennustettu yli-/alijäämä
- **Sitovuustaso** = kaupunginvaltuustoon nähden sitova organisaatiotaso tai muu osakokonaisuus

Henkilöstö

- **Henkilötyövuosi (HTV)** = palkallinen henkilöstöresurssi, jossa on vähennetty palkattomat poissaolot ja osa-aikaisuudet
- **Henkilöstömäärä** = palvelussuhteessa olevien yksittäisten henkilöiden määrä kuukauden viimeisenä päivänä
- **Terveysperusteiset poissaolot / HTV** = terveysperusteisten poissaolopäivien määrä henkilötyövuotta kohden
- Liitteissä on kuvattuna henkilöstön tunnusluvut kumulatiivisena kertymänä